

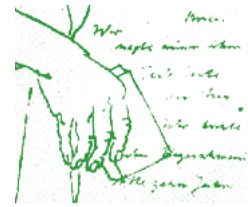
Князь Ярослав
Мудрий обіцяв
повернутися?

С. 5

Режисер Мирослав
Слабошпицький
про чесне кіно

С. 6-7

Українська мова
має випереджати
есперанто!

С. 14

Культура

Випуск 1
20 січня 2011

і життя

Загальнодержавна щотижнева газета
Виходить за підтримки
Міністерства культури України

Культурні гравці 2011

Богдан Батрух, Наталія Заболотна, Сергій Лозниця,
Екхард Шнайдер, Ігор Щербаков, Наталія Мацак
та інші 5 діячів розповідають про
свої майбутні проекти

Михайло Кулиняк,
Міністр культури України

Дорогі читачі!

Вітаю вас з виходом першого в новому році номеру «Культури і життя». Впевнений, що відтепер життя вітчизняної культури набиратиме якісно нових обертів, адже наша галузь нарешті отримала довгоочікуваний Закон «Про культуру». Як відомо, процес розробки та просування цього базового для сфери культури документу тривав майже 11 років, протягом яких галузь вимушена була користуватися розробленими ще у 1992 році «Основами законодавства України про культуру». Тому день 6 січня 2011 року, коли Президент України Віктор Янукович підписав Закон «Про культуру», без перебільшення можна вважати історичною датою в житті національної культури.

Закон «Про культуру» має поліпшити правову базу державної підтримки розвитку культури, стати дієвим регулятором різноманітних форм культурної діяльності.

Основна мета Закону — удосконалення діючих механізмів реалізації державної політики та правових відносин у сфері культури, оскільки він передбачає:

- правове окреслення засад, цілей, основних механізмів державної політики щодо підтримки розвитку культури;
- визначення основних прав громадян у сфері культури та шляхів їх забезпечення з боку держави;
- окреслення специфічних для культурної сфери правових підстав діяльності закладів, підприємств, організацій культури різних форм власності, а також діяльності професійних творчих працівників та працівників культури.

Особлива увага приділяється соціальному захисту працівників галузі, регулюванню питань особливостей оплати їхньої праці та пенсійного забезпечення. Зокрема, держава забезпечує працівникам культури роботу на повну тарифну ставку. Це принципове положення, оскільки сфера культури до цього була єдиною, в якій тисячі працівників (особливо в сільській місцевості) працювали на половину або й четверть тарифної ставки. Законом передбачені надбавки і доплати працівникам (за вислугу років, за почесне звання тощо), допомога на оздоровлення, вирішення соціально-побутових питань, встановлення доплат за вислугу років працівникам клубних закладів, цирків та концертних організацій (адже саме ця категорія працівників культури є найменш соціально захищена). Передбачені пільги для працівників культури, які працюють в сільській місцевості, а також пенсіонерів, що працювали в культурній сфері села (зокрема, вони мають право на безоплатне користування житлом з опаленням і освітленням, безоплатне отримання у власність земельної ділянки).

Ви можете ознайомитися з новим Законом на офіційному сайті Міністерства культури: mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/233344

Ми будемо раді почути думку кожного з вас.

Триває конкурс Міністерства культури України для письменників, драматургів і сценаристів на здобуття літературно-мистецької премії імені Миколи Гоголя. За премію змагаються твори, що популяризують культурну спадщину України.

Для участі в конкурсі проекти потрібно подати на розгляд до 18 лютого.

Детальна інформація за телефоном: (044) 234 02 59

Міністерство культури України оголошує конкурс на отримання грантів від Президента України молодим діячам у галузі музичного, театрального, образотворчого мистецтва та молодим письменникам для розробки та реалізації творчих проектів.

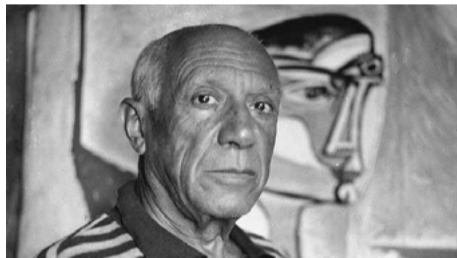
Заявки приймаються до 15 лютого.

Детальна інформація за телефоном: (044) 235 73 36.

6 січня цього року Президент України Віктор Янукович підписав новий Закон про культуру, ухвалений напередодні Верховною Радою.

15 січня «Вікіпедії» виповнилось 10 років. Українська версія, на 3 роки молодша за оригінальну американську, посідає 16 місце серед світових мовних версій, а за останні півроку її відвідування зросло на 41%.

Найпопулярнішим художником соціальної мережі «Facebook» визнано Пабло Пікассо.

«Якщо дивитися очима японця, Україна — злиток золота». 14 січня електрик із Японії грав на бандурі для українських поціновувачів у київському клубі «Культ Ра». Сакума Сюїци в Україні вже вдруге, а з квітня-травня планує переїхати сюди на постійне проживання, щоб удосконалити майстерність гри на бандурі й створити сім'ю.

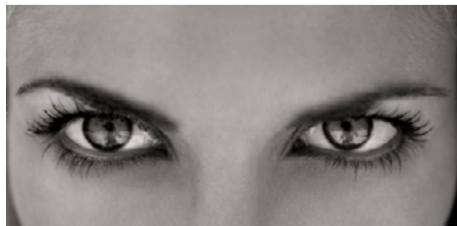

17 січня в Києві відбулась презентація книги «Метаморфози. 10 українських поетів останніх 10 років». Найкращих українських поетів 2000-х визначав Сергій Жадан, який так само входить до десятки найкращих.

CNN присвятила Україні щомісячну серію програм «i-List». Програми CNN про Україну виходили в ефір з 17 до 21 січня о 19:30 за київським часом. Телеканал представив Україну як країну, яка відіграє важливу роль між двома найбільшими геополітичними центрами — Росією та Євросоюзом, і розповідало про випробування й нові можливості, які з'являються в Україні.

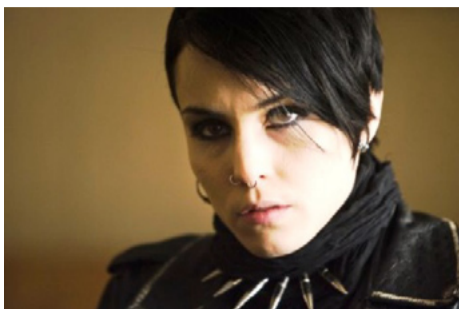

20 січня в театрі імені Франка будуть грати «Урус-Шайтана». Це нова вистава в репертуарі театру і новий виток у творчості художника-графіка Сергія Якутовича, який розробив декорації та ескізи костюмів до вистави. «Урус-Шайтан» — дебютний проект Якутовича для театральної сцени.

Андреас Бітесніч починав з фото для службових посвідчень. Сьогодні він один з ключових австрійських фотографів у жанрі ню. Його перша персональна виставка в Україні з 26 січня буде представлена в галереї Brucie collections. До 24 січня тут — експозиція німця Олафа Мартенса, якого зазвичай порівнюють із Гельмутом Ньютоном.

У «Я Галереї» — новий персональний проект одного з найшанованіших українських пластиків старшого покоління. Виставка Миколи Малишка називається просто — «Скульптура». Вона триватиме з 18 січня до 14 лютого.

З 20 січня в українському прокаті стартує стрічка «Дівчина з татуванням дракона» — захоплива детективна історія за мотивами літературного бестселера Стіґа Ларсона. Літературні критики наперебій хвалять його роман, а кінокритики вже ввели новий термін — «євротрилер» — стосовно його екранізації шведським режисером Нільсом Арденом Оплевом.

У київському Будинку кіно — традиційний показ картин-лауреатів Міжнародного анімаційного фестивалю «Крок». Найкращі роботи студентів-кінематографістів та режисерів-початківців з усього світу будуть демонструватися протягом трьох днів — з 21 до 23 січня. Вхід вільний.

24 січня у Синій залі Будинку кіно усіх шанувальників кіно-клубу «а ля франсез» запрошено на трагікомедію «Місячний тато». Фільм варто подивитися як мінімум з двох причин: отримати задоволення від акторської роботи Чулпан Хаматової та підпасти під чари східних музичних тем Далера Назарова.

Цікавий цикл лекцій пропонує «Культурний проект» — організація, яка провадить освітню роботу у сфері візуального мистецтва. Так, 25 січня бажаючих запрошено прослухати тему «Без-Образне мистецтво» у викладі знаного культуролога Галини Меднікової.

26–27 січня в «Жовтневому» очікуються гастролі пітерського Великого драматичного театру ім. Товстоногова. У спектаклі «Квартет» ідеться про чотирьох колишніх зірок опери, яких доля звела в будинку для літніх людей. «Колишніх» зірок втілюють: Аліса Фрейндрліх, Зінаїда Шарко, Олег Басилашвілі та Валерій Івченко.

З 26 січня до 6 лютого в Нідерландах пройде 40-й Міжнародний Роттердамський кінофестиваль — найвідоміший форум альтернативного, некомерційного кіно у світі. Україну на фестивалі буде представлено короткометражною «Глухота» Мирослава Слабошпицького.

Українець Борис Гришкевич став одним зі співавторів документального фільму «Один день із життя», спродюсованого американським режисером Рідлі Скоттом. До 90-хвилинного фільму увійшли короткометражки режисерів із 20 країн світу, які зафіксували день 24 липня 2010 року в різних кутках світу. Прем'єра фільму відбудеться 27 січня на фестивалі «Санденс».

29 січня 1931 року було відкрито перший, побудований після революції, кінотеатр Києва — «Дев'яте Держкіно». Сьогодні кінотеатр має назву «Жовтень» і святкує своє 80-річчя.

Віра Маковії,
Головний редактор «Кж»

Цих шпальт не було би, якби не було вас і нас. Наша газета на 1% складається з літер, а решта 99% — це люди. У центрі всіх наших матеріалів — ви. Нам важливо, що ви робите, що думаєте, про що говорите. Без вас ми не зможемо навіть заповнити щось. Вас ми оцінюємо чи обговорюємо щось. Вас ми інформуємо, вас — описуємо, ваші вчинки — аналізуємо. Ми чекаємо ваших дій, — ніхто не запам'ятає вас за думки. Газета — це наша співпраця, яка доводить, що ми живемо.

«Кж» коментуватиме останні події, досліджуватиме проблемні теми, обговорюватиме те, що варто знати, і радитиме подивитися те, що охоплюється поняттям «сучасна культура». Наші матеріали — це думки, аргументи, погляди. Ми — це команда, ряди якої становлять письменники, публіцисти, критики. Команда, яка створює газету, що дає оцінку сучасності.

У нашому виданні ми реагуємо на те, що відбувається в регіонах України і світі, досліджуємо культурні проблеми, спілкуємося з видатними персонами сучасності. Це все ви можете знайти у рубриках Інформуємо, Відкриваємо, Розвідуємо та Розпитуємо. У рубриках Знаємо і Знаймоми ми розповідатимемо вам хто, що, чому і як робить, представлимо цікавих українців та іноземців, які розвивають культуру в Україні. У наступних рубриках — Оцінюємо, Рецензуємо — ми говоритимемо про театр, кіно, літературу, музику, арт. У рубриці Досліджуємо ми збиратимемо цитати з соціальних мереж, блогів та інших тематичних сайтів, що стосуються теми номера. Також із цієї рубрики ви дізнаєтесь відповіді наших читачів на спеціальні запитання від «Кж» щодо теми номера. У рубриці Мандруємо ми з вами будемо подорожувати різними місцями України і світу. І, наостанок, фоторепортаж найяскравішої події тижня буде висвітлено в рубриці Фіксуємо.

Перше народжується найскладніше, але «Початок є більше, ніж половина всього», — писав Аристотель. Команда ідейних і натхненних готова «бурити» широко, глибоко і швидко. Зараз ви за філіжанкою запашної кави, а хто ні, то може уявити, дізнається, які проекти готують для нас культурні гравці 2011 року, чи повернуться прах Ярослава до Софії Київської, що думають білоруські письменники про своїх співвітчизників. Також ви побачите фоторепортаж із японцем, який грає на бандурі і говорить українською. Ця газета не підоселедець і не для биття мух — це втілення нашої творчості, енергії та переконань. Ми будемо щасливі, коли ви триматимете цю газету в руках, і ще щасливіші, коли читатимемо ваші відгуки на електронній скриньці: kultura.zhyttya@gmail.com

Люди читають газети для того, щоб дізнатися, про що думати, або про що думають інші. Ми запропонуємо Вам чимало цікавих думок, наша газета — це не пусті балачки, а продовження історії.

Сергій Прилуцький,
білоруський поет, прозаїк, перекладач

Карлсони в їжачкових ногавицях

Останнім часом мені все більше й більше подобаються мої співвітчизники. Тяжко сказати, де тут причина — у моїй приватній сублімації, доброму настрої чи в останніх політичних подіях із розгоном Площі, масовим побиттям невинних людей і затриманнями, після яких я нарешті зрозумів, що людям надокучило боятися. Що страх як серіал: тягнеться довго, але врешті-решт утомлює.

Білоруси — це така собі нація карлсонів. При чому не якихось абстрактних, а цілком конкретних, яких зустрічаєш у поїздах, крамницях, поліклініках і, безумовно, на дахах. Ми любимо пофантазувати, політати в хмарах і в той же час — приземлені, часом вульгарні й нахабні, але навіть у цьому простежується певний шарм і нез'ясовна привабливість. Багато разів назирив картину, коли страшенно наліганий алкаш б'є свою подругу, товаришку по чарці, а за хвилику ледве не на колінах просить пробачення, а за дві обиді розпливаються в шмаркато-щирім поцілунку; як освічена пані в окулярах шле на всі веселі літери свого синочка-школяра, а потім виявляється, що вона викладачка сольфеджіо. Наше зовнішнє показне пуританство — не більш ніж маска, під якою — живі слова, живі емоції. Це не більш ніж прагнення виглядати краще, ніж ти є насправді. Причін привнесене в 19 столітті.

Ми — карлсони, більша частина яких з певних причин позбавлена або навіть не знає про існування свого пропелера. Тої внутрішньої свободи, яка дозволяє остаточно не зануритися в нудьгу буднів і пам'ятати, що в будь-який момент ти можеш кинути все й вернутися у свою таємну хатку на даху, свою вежу, сколочену власними руками, власним серцем і тому втричі дорожчу.

Мало того, що з внутрішньою свободою проблеми — із зовнішньою так само поганенько. Білоруси сьогодні — це карлсони в їжачкових ногавицях.

Коли білорусам створюють проблему, ми з природженою хлібосольністю завжди готові поділитися половинкою.

Білоруси часто-густо нудотні, причому настільки, що не хочеться з ними мати нічого спільного.

Білоруси все мають із запасом. Ми завжди трошки в тілі, а коли ні, так, принаймні, не бачимо в цьому причини, щоб множити комплекси або накладати на себе руки. Ми завжди трошки не в собі — або гіперактивні, або невідь про що замислені. Ми небагатослівні, бо тримаємо все істотне для виняткових випадків.

Існує поширений міф про білоруську терплячість. Мовляв, білорус до всього звикне, навіть у петлі навчиться дихати. Насправді ж під маскою флегматика ховається глибоко законспірований диверсант.

З білоруської переклав
Володислав Журба

фотограф > Вадим Замировський

Білорусь: український погляд

Недавні політичні події в Мінську — вибори президента й усе, що їх супроводжувало — знову примусили нас згадати про існування Білорусі. Дуже дивно, але набір знань у пересічного українця про нашу справжню північну сусідку вельми невеликий: пригадають Лукашенка, море бульби та трійко хітів знаменитих колись на весь пострадянський простір білоруських ВІА. Насправді ж немає для України іншої держави, яка була б їй настільки близька, як Білорусь.

Ми завжди були разом

У княжі часи білоруські землі підпорядковувалися Києву. Потім ми разом (опріч Галичини й Закарпаття) опинилися в складі Великого князівства Литовського (ВКЛ). У ті часи Україна й Білорусь становили один культурно-політичний простір: нас об'єднувала єдина церква з митрополітичним центром у Києві, одна аристократія-шляхта й спільна літературна мова. Зрештою, наші мови досі дуже подібні між собою. Лише білоруську українці можуть вільно розуміти без перекладу, навіть не знаючи її.

Вихідці з Білої Русі брали активну участь у заснуванні Запорізького козацтва. Та й потім відсоток білорусів як серед старшини, так і серед простих козаків був досить значним. Навіть етнонім у нас тоді був однаковий — русини, а якщо йшлося про державну приналежність — литвини.

Згодом разом з білорусами ми увійшли до Речі Посполитої. У часи національно-визвольної війни під проводом Хмельницького і в наступний період Руїни білоруські селяни, міщани й часто шляхта були разом із українцями. А козацький полковник Іван Золотаренко та його спадкоємець Іван Нечай вели запеклу боротьбу з царськими військами за невід'ємні від Гетьманщини білоруські землі. Козацький літописець Самійло Величко не розділяв українців і білорусів, 1710 року пишучи, що обшири, на яких живе наш народ «козацько-руський», лежать на півночі й сході аж до Вільна та Смоленська.

Пізніше, у часи романтизму, коли у Європі почалося культурне відродження, нерозривно пов'язане з постанням національних мов на народній основі, українці й білоруси остаточно розійшлися як етноси. Проте культурні зв'язки між нашими народами залишилися більш ніж міцними.

Де шукати Білорусь

У наш час, коли білоруська мова й культура переживають не найкращі часи, саме українці найбільше підтримують «сябрів». Фестивалі білоруської рок-музики у Чернігові й Луцьку, щорічний фестиваль сучасної білоруської культури «Білоруська весна», численні зустрічі з білоруськими літераторами (наприклад, з Андрієм Хадановичем і Володимиром Орловим), офіційне відкриття в книгарні «Є» білоруської полицки, існування в Києві Білоруського розмовного клубу, проведені за ініціативою Олега Скрипки торік у листопаді Дні

правильної білоруської музики — усе це дозволяє говорити про Київ як про столицю сучасної білоруської культури.

Усі ці акції — далеко не разові. Тож можна прослідкувати певний білоруський напрямок у нашому культурному житті. Скажімо, «Білоруська весна» цього року проводитиметься вже в'яте. Цей фестиваль збирає у Києві білоруських представників майже всіх видів сучасного мистецтва: художників, аніматорів, режисерів, літераторів, фотографів і музикантів. У нашої молоді ця подія користується неабиякою популярністю.

Ви досі у 80-х? Тоді ми йдемо до вас!

Сучасну Білорусь часто-густо українці сприймають як своєрідну машину часу, на якій легко можна потрапити роками на двадцять з гаком назад. Численні сліди радянської системи тут збереглися скрізь. Проте в цього явища, як і в усілякого іншого, є два боки. До другого можна віднести якісні натуральні продукти на полицях геть усіх білоруських крамниць, безкоштовну й при цьому якісну медицину та визначеність правил гри (хоч і непрості!) для підприємців усіх рівнів.

У культурній царині Білорусь так само нагадує Україну років 80-х. Білоруська мова тут ще й досі здебільшого сприймається як явний анахронізм та ознака культурної відсталості. Хоча на полицях книгарень стоять усі класики національної мовою — від класики до сучасності. Також останніми роками спостерігається така позитивна тенденція: все більше молоді й інтелігенції починає говорити білоруською, а люди похилого віку поволі перестають її соромитися.

Досі країна переважно залишається наочною ілюстрацією радянської забудови. Найкращі приклади цьому — колись український Брест і Мінськ, який до того ж дуже постраждав у часи Другої світової та від пізніших радянських перепланувань. Одним із небагатьох винятків тут є Гродно, де добре збереглася стара забудова.

Та все ж є тут що подивитися — замки Радзивілів у Мірі та Несвіжі є справжніми перлинами, якими могла би пишатися будь-яка країна. А Полоцьк приємно тішить великою кількістю музеїв та архітектурних пам'яток. Насправді, цікаві речі й цінні культурні пам'ятки є в майже кожному білоруському містечку.

Володислав Журба

Плач Ярослава

Генеральна конференція ЮНЕСКО внесла в Календар пам'ятних дат на 2011 рік святкування 1000-ліття заснування «Софії Київської». А тим часом у найголовнішій пам'ятці України вже два роки, як шукають прах князя Ярослава. 10 вересня 2009 року під спалахи і клацання журналістських фотокамер директор заповідника Неля Куковальська дістала з усипальниці дубову коробку з кістками князя. В усипальниці також виявили гіпсову табличку з написом про поховання князя, примірники газет 1964 року, скляну колбу з трьома актами про попередні відкриття, кілька монет і скелет кажана. На дослідження кісток Ярослава було виділено 60 тис. грн., але жодної спроби хоча б знайти документи досі не зроблено.

Уже більше року, як відкрито усипальницю князя — планували визначити його вік, рік поховання, патологічні відхилення, відтворити зовнішність, бо коли радянський антрополог Герасимов робив скульптурний портрет Ярослава, не було жодних його прижиттєвих портретів. Також планували зробити аналіз ДНК скелета, що був поруч із прахом князя. Відтак, з'явився шанс відшукати ще могили дочок князя у Франції, Угорщині та Німеччині. Плани були наполеонівські, та от тільки праху Ярослава там не знайшли.

Співробітник заповідника доктор історичних наук Надія Нікітенко прокоментувала це так:

— У дубовому ящику, що знаходився у саркофазі, за документами, зберігалися останки князя Ярослава, але, коли його відкрили, то виявили жіночий скелет, який, скоріше всього, є збірним портретом — кістки належать декільком людям різного віку.

Інший співробітник кандидат історичних наук В'ячеслав Корнієнко зазначив таке:

— Ми були впевнені, що тут обидва скелети — Ярослава і, начебто, Інгігерди, а коли відкрили, то побачили тільки один жіночий скелет. На жаль, у нас немає актів передачі останків Ярослава до Києва. Вони чи загубилися, чи взагалі не надійшли. Маємо тільки згадки у статтях, опублікованих у 1964 році, що до саркофага повернули кістки Ярослава.

Чому ящик із кістками відкрили не одразу?

«Ми нічого не могли оприлюднювати без дослідження. Потрібна була присутність усіх представників комісії. Наступного дня, коли ми зібралися, то кілька годин проводили дослідження, анатоми розкладали кожну кісточку, аж спина у мене спітніла. Коли ми відкривали кімнату, щоб дослідити кістки, то складали акт, там кожна деталь фіксувалася і знімався документальний фільм. Ця кімната, у яку ми поставили ящик, розташована у фондах Софії на її ж території, під сигналізацією», — повідомила Надія Нікітенко.

«П'ять копійок» від «Культури...»

Ірма Тоцька у 1964 входила до комісії, яка тоді поклала ящик з прахом Ярослава у саркофаг. Ось, що вона згадує:

Ми опублікували низку наукових статей, де кожен з членів комісії довів, що в усипальниці саме кістки Ярослава. Тоді головним науковцем Софії Київської був Сергій Висоцький. Він наполягав, що кістки треба повернути назад до усипальниці, і ми їх перенесли. Я можу сказати, що то були кістки саме Ярослава, бо бачила тоді на чолі черепа знак від поранення, а з літописів ми знаємо, що Ярослав мав поранення на чолі.

— Ми навесні закривали саркофаг, було дуже холодно, — продовжує Ірма Фантинівна. — Я була худенькою, тож мені доручили пролізти

в усипальницю й поставити скриньку на місце. Я також туди поклала дві газети (щоб повідомити дату) і монети. Усередині саркофага все було у пилу, лежали газети, покладені попередніми дослідниками, засушені квіти, скелет куниці.

— Не розумію, — дивується оповідачка, — чому торік, коли вони відкрили саркофаг, то хотіли побачити два скелети. Адже Висоцький ще тоді доводив, і я бачила це на власні очі, що на дні саркофага був відбиток тільки одного тіла. Він також казав, що кісток Інгігерди з Ленінграда не повертали.

Підозрілий скелет

Сергій Сегеда повідомив: «Скелет мені одразу видався підозрілим. За Герасимовим, череп був пошкоджений, а тут він цілісний. Ввечері я ще раз перечитав Герасимова, і мої припущення підтвердилися, але це ще треба довести».

Сергій Сегеда:
**Скелет мені одразу
видався підозрілим**

Надія Нікітенко зауважила: «Ми є музеєм і маємо досліджувати всі пам'ятки, які є на нашій території. Тим більше, що саркофаг досліджували 70 років тому, а зараз з'явилися нові технології та методики. Є багато спірних питань у генеалогії Ярослава і взагалі Рюриковичів. Наука мусить сказати людям правду, хоч яка вона є».

В'ячеслав Негода, заступник міністра регіонального розвитку та будівництва України розповів: «Спершу відкриття саркофага у мене викликало обурення, але потім з'ясувалося, що все законно. За інструкцією дослідники мають звертатися до нас, якщо пересувають па...м'ятку чи кудись вивозять. Ми поставили перед керівництвом заповідника завдання прозвітувати про хід дослідження, а після цього історики мають на прес-конференції оприлюднити результати».

У своїй книзі «Гетьманські могили». Сергій Сегеда пише, що 1964 року, коли ставили прах, на дніщі гробниці чітко проступали два червонобурих півкола. Це були відбитки спин двох небіжчиків, і один із покійників був вищий за іншого. Також автор зазначає, що при відкритті ящика на них чекали дві несподіванки. Приємна — кістки князя зберігся неушкодженим, і неприємна — решток другої людини не було.

У результаті експертизи скелету, який у 1939 році добули із саркофага і видатний антрополог Герасимов вивіз на дослідження до Росії, було встановлено, що кістки належали чоловіку близько 70 років, що мав зріст 172-175 см, з вродженою кульгавістю та патологічними змінами у правому тазостегновому суглобі. З літописів відомо, що Ярослав з дитинства накульгував. Помер він

у 75 чи 65 років. На підставі цього дійшли висновку, що у саркофазі похований Ярослав Мудрий.

— У Росії в 1939 році, — розказав Сегеда, — науковці й справді довели, що то кістки князя Ярослава Мудрого. Але невідомо, чи саме їх тоді ставили у саркофаг, бо останки, відкриті нами торік, були в ящику, бірка якого датується 1964 роком, тобто їх перекладали. Тому невідомо, в чому, як і де лежали кістки до повернення у домовину і чому є тільки один кістяк. Жодних остаточних відомостей про те, як кістки опинилися у Києві, немає. А те, що 1964 року Висоцький написав, що у саркофаг покладено кістки Ярослава — не факт, адже він не антрополог. Шукати документи у Росії немає смислу, та й взагалі, що може зробити музей, чи я як приватна особа. Це має вирішуватись на державному рівні, але навряд чи збереглися якісь матеріали».

Жодних документів про передання і отримання кісток Ярослава немає. «Останки князя до Києва привезли у другій половині 1950-х років», — стверджує у своїй книзі «Гетьманські могили» Сегеда. А пан Корнієнко говорить, що начебто у 1964 році, бо працівники музею розповідали, що під час облоги Санкт-Петербурга кістки перебували там, а після їх повернули до Києва. До всього цього ящик із останками великого князя не був замкнений, тому взагалі не ясно, як і що могло трапитися.

Ми так і не поставимо «крапку над і» у питанні етнічного походження Ярослава, кількості його шлюбів, дітей від однієї чи двох дружин, фізичні, психічні особливості, вдачу, стан здоров'я, спадкові та набуті недуги, поранення, тривалість та якість життя.

Польський письменник С. Мрожек у своєму творі «Слон» написав про те, як у зоопарк замість справжнього слона привезли надувного, бо директор вирішив зекономити для своєї кишені. Вчителька на екскурсії розповіла дітям: «Слон дуже важкий і ходить тільки по землі». А у цей час слон здійнявся у небо і полетів, відтоді половина учнів вже ні в що не вірили, і нічого не хотіли. А як нам почуватися, коли нам розповідали, що у найвизначнішій пам'ятці України лежить прах нашого князя, а виявляється його там немає.

Віра Маковій

Напередодні поїздки на Роттердамський міжнародний кінофестиваль, який відбудеться з 26 січня до 6 лютого, режисер Мирослав Слабошпицький розповів «КЖ» про «нову українську хвилю», що так і не відбулася, про секс, який зник, і про те, як при цьому знімати чесне кіно.

З акторами, як із жінками: ти бачиш її і розумієш — це вона

— Пане Мирославе, Ваш фільм «Глухота» включено до позаконкурсної програми цьогорічного Роттердамського кінофестивалю. Проте їдете Ви, напевно, у справах? Ця поїздка пов'язана з Вашою співпрацею з Фондом Хуберта Белса?

— Так, «Глухоту» покажуть у позаконкурсній програмі «Спектрум». Згідно зі статуту, сюди відбирають фільми, які «протягом року були відзначені за вагомий внесок у розвиток кіно та аудіовізуального мистецтва».

А їду я туди, адже Фонд імені Хуберта Белса, який допомагає кінематографістам з країн третього світу, надав підтримку моїй майбутній повнометражній картині «Плем'я». У Роттердамі я маю зустрітися зі своїм голландським копродюсером та оператором-постановником Річардом Ван Остерхутом. Імовірно, саме він працюватиме над фільмом.

— Отримати грант на реалізацію творчого проекту не так просто. Як Вам це вдалося?

— Це було не складно. Підготував усі необхідні документи англійською мовою і надіслав. А журі вже визначало найцікавіші проекти. З-поміж 390 заявок було обрано 13 проектів, один з яких — український.

Бельгійський режисер Кристоф Хорнарт дуже допоміг мені оформити документи відповідно до вимог Фонду. Це мій добрий знайомий ще з позаминулого «Берлінале». Він став копродакшин-консультантом фільму «Плем'я» і сприяв комунікації з нідерландськими копродюсерами. Адже попередньо зі мною знайомилися завдяки диску з фільмами й заявці.

Нідерландський уряд вважає, що реалізація проекту «Плем'я» має величезне значення для європейської культури. І не просто озвучує це, а фінансує проект.

— Грант від Фонду Хуберта Белса Ви отримали на «розробку» фільму. На якому етапі зараз робота над картиною?

— Наразі займаюся покадровою розробкою фільму. Я отримав підтримку від управління освіти міськдержадміністрації: вони санкціонували

доступ в інтернати для глухонімих. Ми співпрацюємо з товариством глухих. Вони консультують, проводять екскурсії, я пишу. В Нідерландах і Лос-Анджелесі з нетерпінням чекають, коли я надішлю сценарій. У березні маю закінчити.

Працюю цілодобово. Погано сплю. Мізки не відключаються — постійно вибудовую історію в голові. Це дуже відповідальний період для мене. Потім буде легше: великий колектив працюватиме над тим, щоб у мене вийшов гарний фільм. У кіно так завжди.

— Яка сума гранту, якщо не секрет?

— Невелика. На ці гроші я живу й працюю над проектом. Вони дають можливість зробити перший крок.

— З розробкою фільму зрозуміло, а кошти на зйомки де збираєтесь шукати?

— Очевидно, буде часткове фінансування з боку американських і нідерландських копродюсерів. Я дуже хочу, щоб Україна теж взяла участь, хоча б символічно. Бо коли проект буде реалізовано, всі знатимуть «Плем'я» як український фільм.

« Я дуже хочу, щоб Україна теж взяла участь, хоча б символічно. Бо коли проект буде реалізовано, всі знатимуть «Плем'я» як український фільм

— Ви зверталися по допомогу до держави?

— Ні, поки що. Розумієте, я — художник. Міністерство культури виділяє кошти на певних умовах. Існує ціла процедура, якісь форми звітності. Я не вмю цього всього. Я вмю знімати кіно.

— Про що йтиметься у Вашій майбутній стрічці?

— «Плем'я» базується на моїх шкільних спогадах і на історіях власне акторів. Сценарій розповідає про входження людини у світ. Все починається 1-го вересня, а закінчиться випускним вечором.

У фільмі задіяні глухонімі актори. Ця робота — своєрідний виклик для мене: фільм, у якому все зрозуміло без слів.

— «Плем'я» буде Вашою повнометражною дебютною роботою. На яку прокатну долю очікуєте?

— Нехай у продюсерів голова болить щодо цього. Я вболіваю за успішну фестивалю добу. Фільм зроблено за підтримки Фонду Хуберта Белса, тобто на сценарії стоїть європейський знак якості. А це збільшує шанси на широкий фестивалюний прокат. А оскільки проект недорогий (приблизно півмільйона євро, а то й менше), думаю, він зможе повернути кошти інвесторам і принести невеличкий прибуток. Так існує майже все артхаузне кіно.

— «Плем'я» на плівку зніматимете?

— Планую. Я би хотів зняти свій повнометражний фільм на плівку до того, як вона помре.

Біографічна довідка >

Мирослав Слабошпицький

Кінорежисер, сценарист, член Національної Спілки кінематографістів України.

Народився 17 жовтня 1974 року в Києві в родині українського письменника та літературознавця Михайла Слабошпицького. Закінчив Київський національний університет імені І. Карпенка-Карого за фахом «режисер кіно і телебачення».

Працював на кіностудіях імені О. Довженка та «Ленфільм».

У жовтні 2010 року Мирослав Слабошпицький отримав грант від Фонду імені Хуберта Белса Роттердамського кінофестивалю на розробку проекту повнометражного фільму «Плем'я».

Фільмографія

«Сторож», 1995
«Жах» («Інцидент»), 2006
«Діагноз», 2009
«Глухота», 2009

— Ви говорите, що випускники театральних вишів «заштамповані» і з ними неможливо працювати. Що для Вас важливо при виборі акторів?

— З акторами, як із жінками: ти бачиш її і розумієш — це вона. При тому, що людина може бути абсолютно не варта цього насправді. Камера або любить, або ні. Тут немає раціональних пояснень. Це алхімія. І коли ти розумієш, що шукає саме її/його, то сценарій можна підправити під актора. У випадку з «Глухотою» було саме так. Спочатку це мала бути історія про дівчину-клофелінщицю. Я не знайшов дівчину, але знайшов хлопця, який мені дуже сподобався.

— Як Ви спілкуєтесь із глухонімими акторами на знімальному майданчику? Знаєте мову жестів?

— Ні. На «Глухоті» це було не потрібно, бо глухонімі читають по губах. У «Плем'яні» офіційно будуть задіяні перекладачі. У фільмі є діалоги, і я маю побачити, чи це буде красиво.

Я розумів, що ця система мене душить: ця нескінченна шароварщина, необрежнівщина. Але що я міг вдіяти? Кричати прокльони? Але вони не чують. Єдине, що я зміг — це поїхати звідси

— Про що мовчать Ваші німі? Чому такий прийом обираєте?

— У фільмі «Глухота» — це метафора влади. Була ідея зняти дешевий фільм про сучасні реалії. Вирішив зняти про глухонімих, але не встиг втілити цю ідею (свого часу Роман Балаян реалізував ідею зняти фільм про глухонімих. Так з'явилася його картина «Ніч світла» — Ред.). Щойно я взявся за сценарій — спливла вся та історія, що відбувалася зі мною. Мені було тоді 20-25 років. І я розумів, що ця система мене душить: та нескінченна шароварщина, необрежнівщина. Але що я міг вдіяти? Кричати прокльони? Але вони не чують. Єдине, що я зміг — це поїхати звідси.

Фінальний монолог хлопця у фільмі — це суміш прокльонів з лайкою. Близько сторінки тексту.

— Від'їзд до Петербурга — це був крок зневіри?

— Я поїхав, бо тут все було мертве: Ганна Чміль — назавжди, Балаяну — 60, він у розквіті. Я розумів: мені тут немає місця. Мене нудило від цієї країни. Я їхав не кудись, я їхав звідси. Думаю, що якби я лишився, то мене би вже закопали.

— У той час Ви працювали другим режисером на кіностудії «Ленфільм». Чи був це продуктивний етап у Вашій творчості?

— Звичайно. По-перше, там завершилися мої університети — маю на увазі, життєвий досвід. З одного боку, я був поставлений у доволі жорсткі умови. Працював асистентом режисера, а це досить складна робота. З іншого боку, я мав широке коло спілкування, в мене з'явилась велика кількість московсько-петербурзьких зв'язків. У Петербурзі я відбувся остаточно.

— Добре відомо про Ваші непрості взаємини з Ганною Чміль і те, як десять років тому на засіданні Спілки кінематографістів Ви попросили її піти у відставку. Чи не засвідчує час, що проблема українського кіно була не в Ганні Павлівні, а в молодому поколінні режисерів?

— Ганна Чміль була не прийнятна на своїй посаді. Це доводить мій прорив на «Берлінале». Я був там двічі, тепер їду на Роттердамський кінофестиваль. Якби я лишився в Україні, я би згнів.

Проблема полягала в чому? Я належу до останнього пострадянського покоління. Ми трохи знали «совок» і в 17-18 років вийшли у світ. Ми мали можливість читати книжки, які було заборонено до того, і ми жадібно вбирали це все. Ми — дуже прогресивне покоління. Вся російська «нова хвиля» — це приблизно мої однолітки. І Ганна Чміль згасила це покоління в Україні, не підтримала його радикалів, які могли створити українську «хвилю», яку створили, скажімо, румуни у своїй країні. Вона вирішувала, кому знімати кіно, а кому ні. Не можливо вибачити знищення цілого покоління в кіно.

— Ви й досі не можете вибачити? Як людина, чи бажаєте Ви їй міцного здоров'я та довгих років життя?

— Коли вона на пенсії, поза кінематографом — так.

— Як Ви тепер оцінюєте потенціал молодих українських режисерів?

— Не оцінюю, бо, на жаль, позбавлений такої радості. Я мало з ким знайомий, чесно кажучи.

— Як Ви ставитесь до безбюджетних проектів у кіно?

— Взагалі, коли держава не має фінансування й державної політики в галузі кіно, то безбюджетні проекти — це вихід для кінематографіста, порятунком. Гроші на кіно завжди дає держава. Так, наприклад, мій нідерландський копродюсер візьме гроші на мій фільм у своєї держави.

Є країни без кінематографа. Як Сомалі. Україна теж не мала кінематографа, коли «Глухота» брала участь у «Берлінале». Можна й так, чому ні?

Я би сказав, що все життя знімаю чесне кіно. Чесне не в сенсі, що я відкрив правду про щось. Чесне — тобто про те, що хвилює особисто мене

— Ви можете сказати, що все життя Ви знімаєте один фільм?

— Я би сказав, що все життя знімаю чесне кіно. І зніматиму завжди. Чесне не в сенсі, що я відкрив правду про щось. Чесне — тобто про те, що хвилює особисто мене. Про те, що я вважаю за потрібне розповісти. Важливо не відступити. Якщо в «Діагнозі» є якась шокуюча сцена, то важливо не відступити. Куратор програми короткометражних фільмів на «Берлінале» сказала в інтерв'ю одному з телеканалів: «Треба бути сміливим, щоб знімати таке кіно». Тобто треба бути абсолютно чесним перед собою і перед глядачем.

— Як Ви можете охарактеризувати епоху, в якій живете?

— Мені цікаво. Наприклад, проект «Плем'я» успішно складається попри те, що ми особисто не контактуємо. Усі питання можна вирішити за допомогою Інтернету. Існування таких речей змінює взаємини. Єдиний смисл зустрічі двох людей сьогодні — секс. Окрім сексу немає іншої поважної причини. Ще, можливо, вбивство. І мені дуже цікаво подивитися, що буде далі.

Я радію, як дитина. Пам'ятаю, як я у 1989 році вперше пішов у відеосалон. Ми склалися по 5 рублів і нам показували фільм «Калігула» Тінто Брасса. Потім була епоха DVD. Сьогодні є торрент.

— Як ставитесь до торрентів?

— Неоднозначно. Звичайно, мені, як обивателю, так зручно. Але «Діагноз» я охороняв від торрентів. Він доступний тільки на легальній основі. Я зніму новий фільм, і мої продюсери охороняють його так само. І я, як порядна і відповідальна людина, що з повагою ставиться до того, що продюсери вклали гроші у фільм, теж охороняю його від торрентів.

Кіно помолодшало, час суперзірок скінчився, на жаль. Зник секс. Може скластися враження, що сексом займаються в джинсах

— Якою бачите долю кінотеатрів? Існує думка, що нині з'явилося покоління талановитих режисерів, у яких глядач один — це фестивальна аудиторія.

— Кіно помолодшало, час суперзірок скінчився, на жаль. Зник секс. Я жив у радянській родині і про секс здогадувався з кіно, ну і вулиця вихувала. Через кіно я уявляв, як відбувається секс. Зараз у людей може скластися враження, що сексом займаються в джинсах, взагалі одягненими. Бо ж у кіно жінку під час сексу неодмінно бачимо в ліфчику. А якась бідненька дівчинка подивиться й теж займатиметься сексом у ліфчику. Так що, Господи, благослови порно!

— Коли у Вашому кіно з'явиться секс і яким він буде?

— Я хочу зняти фільм про чуттєву сторону людських взаємин. Хочу давно і, напевно, таки зніму. Але наразі в мене «Плем'я» і ні слова про секс.

РУСЬКИЙ КЛУБ "КУЛЬТ РА"

МАЙСТЕРНА СТРАВ СИЛИ

ДРЕВНЬОРУСЬКА КУХНЯ

КНИГАРНА
ВІЛЬНИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ПРОСТІР

КУЛЬТ
РУСЬКИЙ КЛУБ

ЧАЙОВНА
ПРАДАВНІ ЦІЛЮЩІ НАПОЇ
РАДОЩІ-СОЛОДОЩІ

НАЙБЛИЖЧА ПОДІЯ
КОНЦЕРТ ГУРТУ
"ZARASKA"

ЧАЮВАННА 0 17.00
22 СІЧНЯ
КОНЦЕРТ 0 19.00
ЗАМОВЛЕННЯ СТОЛИКІВ
(044) 331 49 58
ВОЛОДИМИРСЬКА, 4
KULTRA.ORG

ВХІД 40 ГРН

Культурні гравці 2011

Поки українці підбивали підсумки та складали усілякі рейтинги, «КЖ» розпитала 11 культурних гравців щодо їхніх планів на 2011 рік. Події, до яких будуть мати стосунок ці люди, варто не пропустити.

Фото з приватного архіву

Ігор Щербаков, композитор

На жаль, в Україні музику Щербакова можна почути тільки на окремих фестивалях або у виставах українських театрів — від Ніжина до Мукачеве. У Києві ж одна із таких — «Севільські заручини» в Молодому театрі.

Щербаков — організатор кількох масштабних українських музичних фестивалів — «Міжнародний форум музики молодих» (1991–2000) та «Музичні прем'єри сезону» (з 2000). І це ще не повний список його проєктів.

Головною подією 2010 року для Щербакова став сольний концерт до його 55-річчя у Національній Філармонії за участі відомого диригента Володимира Сіренка та піаніста Йожефа Ерміна. У видавництві «Carl Fischer Publisher» у Нью-Йорку, з яким Щербаков має ексклюзивний контракт, нещодавно вийшло кілька його

опусів, а студія звукозапису «Ablaze Records» у Цінциннаті (США) видала платівку серії «Millenium Masters» із його твором.

На серпень 2011 року Щербаков готує твір з умовною назвою «Концертштюк» для фортепіано у 4 руки та струнного оркестру від данського видавництва «Editionsvitger», який він має виконувати у Данії разом із відомим українським дуєтом «KyivPianoDuo». Для музичного фестивалю в Мілані композитор готує твір для арпеджіоне (суміш гітари й альту), а також прочитає там лекцію про сучасну українську музику. Крім того, Ігор Щербаков представлятиме українську класику на фестивалях у Москві, Баку, Алжирі, Польщі, а також матиме концерт в Техаському Християнському Університеті.

Фото надано «Мистецький Арсенал»

Наталія Заболотна, директор «Мистецького Арсеналу»

Новий директор «Мистецького Арсеналу» стартувала в 2010 році несподівано серйозним арт-проєктом: на «Арт-Київ contemporary» зібрались кілька десятків галерей. Серед них були не тільки українські, але й видатні діячі світового арт-ринку. Тож пані Заболотна дебютувала амбітним міжнародним проєктом і надалі збирається виключно вражати — амбіціями, масштабом та кількістю.

На 2011 рік плани такі: в лютому-березні в арсенальських стінах пройде П'ятий «Великий Скульптурний Салон», на якому вперше в Україні буде представлено ретроспективу скульптурної пластики видатного майстра французького імпресіонізму Едґара Деґа (зі, здається, бездонного зібрання Ігоря Воронова, без якого, очевидно, щорічному «Салону» було би непросто).

У квітні обіцяють запросити на відкриття Першого «Міжнародного тижня сучасного мистецтва», на основі

якого згодом має прорости ще більш глобальна подія — «Київське триєнале». Тема пілотного арт-фесту присвячена 50-річчю першого польоту людини в космос і називається «Космічна Одиссея — 2011».

Буквально через місяць в експозиції вже буде Другий фестиваль «Fine Art Ukraine»; книжкова ярмарка до Дня захисту дітей і проєкт художників «нової хвилі» до Дня Незалежності. Ну і «замикати» цикл подій буде «Арт-Київ contemporary» та «Великий антикварний салон».

І на додачу, в «Арсеналу» є плани на кілька років уперед, декотрі з яких ми можемо озвучити: тут буде представлена ретроспектива Фріди Кало та Едварда Мунка, можливо — Густава Клімта, Поля Гогена, а також проведуться переговори щодо створення проєкту «Казимир Малевич та Київська школа спектралізму».

Фото Віри Мажовій

Антоній Барішевський, музикант, композитор

Про молодого і перспективного піаніста та композитора Барішевського почали говорити не так давно. Щойно закінчив Музичну Академію імені Чайковського і вже має понад десять відзнак. Першу серйозну музичну премію він здобув 2009 року в Іспанії на 51-му Міжнародному конкурсі піаністів «Хаен». За рік до того виграв міжнародний конкурс «Ісидор Баїч Меморіал» у Сербії (Новий Сад), 2006 року переміг на другому міжнародному конкурсі «Ісам» у Німеччині, а 2005 — отримав спеціальний приз «За видатне виконання» від Європейської Федерації Музичних конкурсів.

Для АБ 2011 рік розпочнеться із концерту в Національній Філармонії, де 21 січня він виконуватиме твори

Сергія Рахманінова за участі диригента Ігоря Палкіна, який виступав на одній сцені з Віргіліусом Норейкою, відомим литовським виконавцем, та Марією Бієшу, молдавською оперною співачкою. Наприкінці травня наш герой буде виступати на музичному фесті в німецькому Оксенхаузені, неподалік від Мюнхена, де вже більше 20 років у стінах старовинного бенедиктинського монастиря збираються музиканти зі всього світу.

Окрім академічної класики у виконанні молодого піаніста можна почути джазові імпровізації та музичні експерименти, які він представляє українській публіці разом із гуртом «John&Sebastian».

Фото надано Foundation ССА

Лариса Венедиктова, хореограф

2010 рік для Венедиктової, добре відомої столичної перформерки і хореографа, був багатий на прем'єри. У театрі «Вільна сцена» були представлені вистави «Натомість народжена» (за мотивами «Антигона» Софокла), «Там бути тут» (за Д. Хармсом). У Центрі Леся Курбаса — виставу «Буза», що присвячений загибелі Мейерхольда, а також дослідницький проєкт «Лабораторна робота № 2».

На 2011 рік хореограф має не менш масштабні плани. 21–23 січня її перформенс демонструватиметься в межах проєкту «Заручник» у Національному художньому

музеї України. Початок квітня Венедиктова разом із театром проведе в Москві, де буде представлений один із її перформенсів у рамках проєкту «Невозможное сообщество» (куратор Віктор Мізіано) у Московському музеї сучасного мистецтва. А 11 квітня на фестивалі «Золотая маска» жителі російської столиці побачать коронну виставу-перформенс Венедиктової «Курбас. Реконструкція». Протягом року ЛВ планує представити українській публіці новий проєкт «Інтимність», до якого мають долучитися ще й українські художники (хто конкретно — поки не каже).

Фото з приватного архіву

Олена Мовчан, головний редактор видавництва «Грані-Т»

2010 рік ще міцніше закріпив статус видавництва «Грані-Т» як активного гравця на книжковому ринку України, а також у сфері освіти та дозвілля дітей. В блоці «Культурологічні проєкти» успішними стали книги серії есеїстки «De profundis», путівники, позасерійні книги («Народні оповідання» Льва Толстого, збірка репортажів «Готтленд» Маріуша Щигла, «Арабески Миколи Хвильового»). 2010 року «Грані-Т» видало понад 70 книг та здобуло 8 дипломів, нагород та відзнак.

Цього року видавництво планує співпрацювати з Лесею Вороніною, Галиною Малик, Мариною Павленко,

Олесем Ільченком, які є основними гравцями в сучасній українській літературі для дітей. Із масштабних видань планується альбом «Львів Левинського: місто і будівничий», трохи згодом має з'явитися «божевілля» у хорошому розумінні цього слова книга «Записки сумасшедшего» Миколи Гоголя в ілюструванні Юрія Чаришнікова.

І ще. В 2011 році буде започаткована нова серія «Книготерапія», до якої будуть залучені художники, психологи та медики. Детальніше про серію читайте в наступних числах «КЖ».

Наталя Мацак, балерина

Наталя Мацак давно завоювала титул прима і у свої 28 вже є заслуженою артисткою України. Провідна солістка Національного театру опери і балету добре знама українській публіці своїми партіями Оділії та Одетти з «Лебединого озера», Кітрі з «Дон Кіхоту», Кармен, Маші з «Лускунчика» та багатьох інших.

З 1992 до 2000 року навчалася в Київському державному хореографічному училищі, звідки її не раз намагалися виключити. А вже через кілька років їй аплодували в Іспанії, Росії, Японії, Туреччині, Білорусі, США, Кореї та Китаї. На Міжнародному конкурсі ім. Сержа Лифаря здобувала медалі двічі – 2004 року срібну, а 2006 – золоту. Окрім цього на міжнародному конкурсі артистів

і хореографів у Москві 2005 року здобула бронзову медаль. Найзнаковішою подією 2010 року для Наталі Мацак став дебют на петербурзькій сцені у виставі «Дон Кіхот, або Фантазії божевільного» відомого театрального режисера Бориса Ейфмана, де її Кітрі була високо оцінена критиками.

На 2011 рік у Наталі вже заплановані гастролі у Франції, Німеччину та Швейцарію з «Лебедим озером», «Лускунчиком» і «Сплячою красунею». А з театром Ейфмана у квітні підкорюватиме США. Проте, цього року більшість часу у прима відбере організація і проведення Вечора балету, який має відбутися наприкінці року в Києві за участі світових зірок.

фото з приватного архіву

Сергій Лозниця, кінорежисер

На сьогодні один із головних українських режисерів в експедиції – шукає місце для зйомок художньої стрічки, сценарій до якої було написано ще 10 років тому за повістю відомого білоруського письменника Василя Бикова «В тумані» (1988). Зрозуміло, що на «легке» кіно нам ліпше не розраховувати: повість «В тумані» – суворі історія військових часів, коли обирати доводилося між життям і смертю. Команда, що працюватиме над картиною, та ж сама, що й у фільмі «Щастя моє». Це

буде копродукція п'яти країн: Німеччини, Нідерландів, Франції, України й Росії.

До слова, «Щастя моє» – український дебютний ігровий повнометражний фільм, який був включений до основної конкурсної програми 63-го Каннського кінофестивалю і став переможцем російського кінофестивалю «Кінотавр-2010». Уперше за історію конкурсу перемогла українська кінострічка, при цьому російські колеги Лозниці назвали фільм цілком «антиросійським».

фото з персонального сайту

Анна Лазар, представник Польського інституту в Києві

ПІ активно продовжує вести пропаганду польсько-українського культурного співробітництва. Минулий рік інститут завершив премією імені Казимира Малевича, яка відійшла до вже добре відомого українського художника з польським ім'ям Стаса Волязловського.

У другій половині 2011 року Польща головуватиме у Євросоюзі, й одним із важливих елементів його промоції буде культурна програма. Головними її героями стануть Чеслав Мілош – філософ, дисидент, лауреат Нобелівської премії у царині літератури, та народжений в Україні на початку ХХ ст. композитор, піаніст, педагог,

музичний діяч і публіцист польського походження Кароль Шимановський – автор опери «Король Рогер».

Відповідно, у 2011 році в Києві ПІ буде підтримувати концерти музики Шимановського, а також видання і обговорення книг Мілоша. З'явиться також аудіодиск, на якому лауреати Премії Джозефа Конрада Сергій Жадан і Тарас Прохасько читатимуть вірші знову ж таки Чеслава Мілоша. У 2011 році Премія Конрада буде вручена втретє. Безумовно, упродовж року будуть підтримувати польську літературу в Україні.

фото надано Foundation SSA

Екхард Шнайдер, генеральний директор «PinchukArtCentre»

У Центрі Пінчука найуспішним проектом 2010 року вважають кураторський проект гендиректора «Сексуальність та трансцендентність», у якому були представлені хрестоматійні роботи перетину століть. Головний показник успішності – кількість відвідувачів: за декілька місяців виставку відвідали майже 150 тисяч глядачів, а разом із приміщенням Бесарабського ринку, де висіло панно відомої російської групи «AES+F» – майже 250 тисяч.

Про першу міжнародну премію для молодих художників можна сказати так: центр вийшов на потрібні рейки, тепер в Україні є шанси стати серйозним майданчиком міжнародного актуального арт-процесу. І раз на два роки сюди будуть з'їжджатися головні арт-функціонери, галеристи та куратори в пошуках нових імен.

Щодо планів на цей рік, то пан Шнайдер повідомив «Жж»: «Ми зосередимося на довгострокових планах – поєднанні національної ідентичності та міжнародних викликів, а також топовій програмі наших майбутніх виставок. Зосередимося на презентації колекції, а, окрім того, будемо інтенсивно залучені до розвитку української арт-сцени та пропонуватимемо нові проекти митцям».

Стосовно премії для молодих українських художників, яка стартувала 17 січня і пройде в Україні вдруге, то цього разу дещо зміниться склад журі, все решта – основні умови подачі заявок та розмір премії – залишиться без змін.

фото надано PinchukArtCentre

Богдан Батрух, власник «B&H Film Distribution Company» та генеральний директор мережі кінотеатрів «Кінопалац»

Дистриб'юторська компанія «B&H», яку запустив свого часу Богдан Батрух, займає більшу половину українського ринку кінопрокатної продукції. Цього року в компанії сподіваються тільки розширюватися.

Свого часу в інтерв'ю виданню «Business Class» пан Батрух сказав, що сльози в кінотеатрі – важливий показник актуальності цього мистецтва. Кіно залишається найпопулярнішим мистецтвом, яке виключно набирає обертів.

Як прокоментував «Жж» пан Батрух, «ринок в Україні розростається, хоча це відбувається і в інших країнах,

звісно». Та в Україні, за його словами, цей процес іде набагато швидше, оскільки ми наздоганяємо європейські держави. Причому і за кількістю фільмів у прокаті, і за чисельністю відвідувачів за останній рік українського глядача в кінотеатрах побільшало на 15–17%. Зрозуміло, в цьому процесі зіграв свою роль 3D-формат, який привабив молоду аудиторію.

Також завдяки «новим економічним умовам» стали більш реальними ціни на оренду, а відповідно зростає і кількість нових кінотеатрів.

фото надано прес-службою компанії B&H

Дмитро Ярошенко, провідний актор театру «Дах»

Ярошенко заявив про себе на сцені театру «Дах» і йти звідти не збирається. Цього року він теж гратиме Едіпа в однойменній виставі, що в березні поїде до Москви на 17-й фестиваль «Золота Маска».

Вистави театру «Дах» із Дмитром у головній ролі гастролуватимуть обласними центрами України. У травні, червні, липні «Дах» ставитиме вистави «Піранделло», «Король Лір», «Цар Едіп» і театральну-музичну перформанс «Сни покинутих доріг» у Парижі й довкола.

Також Дмитро Ярошенко гратиме у виставі «Сімейні Люди» та у моновиставі «Боржник» молодого драматурга Артура Млояна. Це ім'я відкрив проект «ЛСД» (Лабараторія сучасної драми), який проходив у рамках «Гогольфесту». Разом із Володимиром Міненком Дмитро Ярошенко гратиме у виставі Кліма «Кровные Узы» за сценарієм Атола Фугарда. І всі ці речі з Ярошенком варто мати на увазі.

фото з приватного архіву

Нателла Шавадзе

Україна — Великобританія

Британцям, котрі приїжджають в Україну, видається, що про всі події, які у нас відбуваються, потрібно просто здогадуватись. І баста. Адже іноді потрібно витратити не менше години у мережі, щоб знайти інформацію про цікавий тобі захід. І, зрештою, — звернутися до знайомих і таки цілком випадково потрапити на концерт «ДахаБрахи» чи закритий вернісаж японського арт-проекту. Втім, українцям долучитися до культури Британії не легше. Інформацію про такі події британці в Києві розповсюджують, здається, виключно у власному колі, та й медіа афішують їх не надто охоче.

Більше десяти осіб на моє запитання про те, в якій сфері культура Британії представлена найбільше, майже в один голос відповіли, що це кінематограф. Після останнього фестивалю Нового Британського кіно охоче згадувались Хьорст в Центрі Пінчука і Пол МакКартні в оточенні кількох тисяч парасольок на Майдані.

Ядро британської культури в Україні — Британська Рада (міжнародна організація, що представляє Сполучене Королівство у галузі освіти і культури), — що мало б кипіти життям, заховалося серед спокійних подільських вуличок. Стримано і без особливого пафосу час від часу воно намагається виходити за рамки внутрішніх, у чомусь навіть масонських подій. Так, нещодавно одна зі столичних галерей представила виставку «Бачити у кольорі», участь у якій взяли 23 британські художники, з-поміж яких і добре відомий українським глядачам Демієн Хьорст.

Британській Раді також маємо дякувати за міжнародну програму «The Selector» на хвилі 102.5, з нею українська публіка має змогу навіть вдома відслідковувати останні новинки британської музики, на відміну від камерної класики, яка всього декілька разів на рік звучить у стінах «Майстер Класу» з легкої руки диригента Пола Генрі.

Театральний простір же може припасти пиллом, по якому було б легко малювати силуети Тауерського мосту і Роял Корту, де свого часу ставилися п'єси українського драматурга Наталі Ворожбит. Адже в Україні чи не єдиним місцем, де можна відкрити для себе сучасну британську драму є Центр сучасного мистецтва «Дах», який вже більше двох років успішно ставить «Людину-подушку» Мартіна МакДонаха — британського драматурга, відомого екранізацією «Залягти на дно в Брюгге».

І якщо Борхес свого часу називав Британію «близьким другом, єдиним і незамінним», то в українському медіа-просторі чомусь триває безпідставна гра у мовчанку.

фотограф > Маргарита Копилова

Одразу і не скажеш, що цей непримітний британець — справжній джентльмен і великий романтик. В Україні Френк МакГоверн уже два роки, зараз він — координатор культурних проектів у центрі «Майстер клас». За цей час він встиг провести не одну сотню вечорів британського кіно, зустрічей із відомими виконавцями і ексклюзивних концертів класичної британської музики. Може здатися дивним, як йому вдається збирати тисячні зали. Але Френк МакГоверн щиро вірить у те, що робить. І так само вірить у високу естетичність та емоційність людей, яких знайомить із британською культурою.

Френк МакГоверн: Українські митці дуже ідейні

Я просто надзвичайно люблю музику. У нас інколи виникали проблеми під час концертів в Україні: ми не могли знайти ноти! Але дуже легко було знайти музиканта, якому давали диск, він слухав і за деякий час приносив записані ноти. У Британії все зовсім не так, там усі дуже зайняті.

Українці мають можливість слухати якісну класичну музику завдяки роботі нашого «Майстер класу». І я цим дуже пишаюся. Ми популяризуємо класичну музику і серед дітей та школярів.

Насправді, коли я довго займаюся якоюсь справою, мені це швидко набридає, я не можу бути в одному місці дуже довго. До того, як я опинився в Україні, я жив у Росії, Великобританії, Шотландії, Пакистані та Північній Америці.

Одного разу я приїхав із Воронежа на якусь станцію, там зустрів багато українців. Що мене вразило найбільше — це яскравий одяг та голосний тон українців. Вони були такі динамічні, веселі, дзвінкі. Це було багато років тому, але я досі можу сказати про українців те ж саме. Це дуже соціальна нація.

Ніхто нічого не знає про українську культуру на британських островах. Це просто невідомий для нас світ. Такий самий, як і Росія. А все через абсолютну відсутність належного піару... І це насправді лякає. Ніхто не знає імені Президента України,

більшість людей не можуть навіть назвати вашу столицю. Щоправда, деякі люди знають футбольний клуб «Динамо-Київ», але це — все.

Основна проблема в популяризації української культури в Британії — брак знань. Люди, які приїжджають в Україну, дуже дивуються, причому стосовно всього: розміру країни, багатства цієї землі. Але як це все пояснити і показати західним країнам?

Українські митці дуже ідейні. І вони дуже незалежні. Я працював тут із різними людьми, з багатьма українськими музикантами. І надзвичайно вражений музичними талантами українців і рівнем музичної освіти.

Я був студентом, коли вперше побачив фільм Андрія Тарковського «Дзеркало». Він мене шокував. Я вперше побачив на екрані справжнє життя — без прикидання, без гри та кінематографічних ефектів. Тоді я зрозумів, що кіно має можливість зробити такі речі, які не можуть зробити жодні інші медіа. Згодом у Глазгові я написав невелику роботу про цього режисера. І після цього я вирушив до Москви — побачити ті місця, де був він, зафіксувати їх принаймні на плівці. Потім повернувся до навчання в Оксфорді. І десь у 1992 році я почав працювати над своєю докторською дисертацією про Тарковського.

Коли я вже опинився в Україні, моїм першим проектом у «Майстер класі» став тижневий фестиваль Тарковського. Ми презентували всі фільми цього режисера, декілька документальних картин про нього, фотовиставку, а також концерт класичної музики. Я запросив Марину Тарковську, сина Андрія Тарковського — Арсенія, їхню сім'ю. Фестиваль мав шалений успіх.

Мені завжди хотілося вивчити китайську. Тому, можливо, пізніше я поїду в Китай на кілька років, щоб опанувати цю мову та пожити там. Але поки я планую ще побути в Україні. Я б хотів тут, наприклад, започаткувати нову традицію концертів класичної музики.

Лідія Акришора

Біографічна довідка > Френк МакГоверн

Народився в Ірландії, в Глазгові. У 1986 році закінчив місцевий університет. Протягом 1983-1984 навчався у Воронежському університеті, де почав писати дисертацію про Андрія Тарковського, яку завершив в Оксфордському університеті. Спеціаліст із філософії російського релігієзнавства. Протягом 1986 року був учителем англійської мови у Палестині, навчав англійської та російської у Швейцарії.

З 1992 до 2002 року — засновник та директор Оксфордської школи, приватної лінгвістичної школи «Оксфорд клас». З 2008 року працює в Україні директором проектів у культурному центрі «Майстер клас».

Оскар Вайльд — знаменитий англійський денді

Денді і дендизм

XIX століття впевнено можна назвати «золотою добою» дендизму. На той час денді — звичний персонаж клубів, бульварів та світських раутів.

Але ця фігура має досить чітко визначені час, місце народження та славетний прототип: початок XIX століття, Англія, «Красунчик» Джордж Браян Браммел (1778-1840). Він продемонстрував,

що для досягнення успіху та задоволення собою можна займатися не лише політикою, наукою, мистецтвом, торгівлею, служінням Богові в церкві чи королю у війську — а й собою.

Прем'єр-міністр Елегантності (так називали його сучасники) був взірцевим денді, й численні його послідовники майже канонізували всі аспекти його життя чи лайфстайлу, як-то кажуть англійці.

Дендистська позиція в усьому парадоксальна і тому, власне, цілісна та стійка. Денді — це, передовсім, індивідуаліст (на це, звичайно, вплинуло британське походження), якому вдається досягти незалежності від свого суспільства саме завдяки тому, що він його не заперечує. Денді може бути опозиціонером, але ніколи — революціонером. Він приймає правила, але грає у власні ігри й грає по-своєму, викликаючи захоплення і ніколи — відчуження.

Денді: від джентльмена до естета

Марнославство денді могло бути задоволене лише в разі світського успіху та визнання. Така позиція в ті часи вже була неабияким зухвальством, адже світський успіх традиційно залежав від походження. Денді ж зводить у культ свою особистість як самоцінну річ-у-собі, що може стати запорукою успіху людини незалежно від її соціального та матеріального становища.

Сотні молодих людей, не лише з аристократичних, і з буржуазних сімей, які захоплювалися дендизмом, не виявляючи достатньо таланту для світських перемог, часто були об'єктами для знущань.

Денді сприймалися як істоти поверхові, легковажні, немужні й здебільшого безглузді. Про них казали: «Молодий чоловік, який навчився не потребувати товариства собі подібних; любитель собак, коней і пуншу».

У 1830-х естафета європейського дендизму переходить до Франції, і денді повертає собі призабуті велич і блиск. Дендизм тепер розглядали як філософію життя й естетику нового міського стилю, як особливий тип естетичної свідомості, інтелектуальну позу.

Дендизм: продумана недбалість

Дендизм на сьогодні вже легенда, ніхто напевно не знає, чи десь існують сучасні денді, але незрозумілий магнетичний ореол як і раніше оточує це слово. Не дивлячись на те, що такий збірний образ денді найчастіше можна зустріти у світі моди, це лише ілюзія — справжній денді набагато складніший від персонажа з журнальної обкладинки.

Французи бачили в дендизмі не тільки вишуканість манер і вбрання, але й інтелектуальність, вишуканий розум, особливий смак до літератури й мистецтва. Серед найвідоміших французьких денді цих часів — письменники Шарль Бодлер, Оноре де Бальзак, Теофіль Готье, Барбе д'Оревільї.

Денді-француз був передовсім богемою, митцем і філософом. Із закритих клубів, приватних салонів і затісних кулуарів «світського товариства» денді вийшов на міські вулиці, культивуючи тілесний досвід міста у фланерстві (фр. — «flaneur») — особливій формі дендистського дозвілля — вільний перехожий, що полюбить «позбавлених мети» прогулянок. Фланери проводили час на вулицях і в кав'ярнях, складали «теорію ходи», розглядали людей, для розваги вправляючись у вмінні визначати характери і професії зустрічних перехожих. «Кодекс» дендизму, від початку заснований на англійському джентльменському кодексі, у Франції значно демократизується під впливом волелюбного духу мистецької богеми.

Останній період «класичного» дендизму припадає на кінець XIX століття. Штучність, яку розуміли як перифраз мистецтва, в ту епоху вважалась першою чеснотою культури: канон краси більше не визнавав Природи. З'являються денді-естети, філософи, які досліджують життя, роблять культ із досвіду, відчуттів, словом, із самого життя. Їх приваблювала фігура денді як людини-речі, що перетворив свій образ на витвір мистецтва. Ці денді Декадансу можуть бути радше відлюдниками, ніж світськими левами. Такий денді стає останнім Героем доби загального занепаду, носієм екзистенційного бунту проти вульгарності, лицемірства й філістерства.

Такий денді поєднує у собі стоїцизм і трагізм поета-бунтівника з елегантністю і впливом світського лева. Саме такими денді були Оскар Вайльд в Англії — письменник, гедоніст, скандаліст і злочинець перед обличчям вікторіанської моралі; і граф Робер де Монтез'ю у Франції — аристократ, покровитель і муза митців (у тому числі Марселя Пруста), пристрасний колекціонер найнеймовірніших речей, віртуозний естет і людина, що завдяки своїм всеохоплюючим знайомствам і закоханості в мистецтво насправді тримала в руках найважливіші струни тогочасного мистецького життя Парижа.

Важливість неважливих речей

Денді — це не просто модник, це лідер моди, найвища ланка модного ланцюга, тренд-сеттер. Денді XIX століття винайшли багато того, що й досі залишається актуальним у світі моди. Браммел, наприклад, винайшов костюм-трійку, який нині є класикою чоловічого стилю. Перші денді вдягалися, дотримуючись трьох «залізних» принципів: помітна непомітність, сила деталі, продумана недбалість.

Костюм денді не має привертати увагу до власника, але має бути готовим до погляду обізнаного, вибагливого та прискіпливого ока. У цій мінімалістичній композиції має бути присутня хоча б одна знакова деталь. Інколи вона може бути потаємною, помітною тільки особливо уважному спостерігачеві або навіть лише власникові: підкладка несподівано яскравого кольору, вишивка на внутрішньому боці коміра чи манжета тощо.

Дрес-код дендистського костюму ніколи не буває очевидним, він завжди має опосередковано свідчити про особливий статус. Наприклад, вузол краватки: саме спосіб зав'язувати вузол міг підказати, хто перед вами — денді чи пересічний клерк. Адже сама краватка — лише шматок тканини. Принцип продуманої недбалості визначає не що носити, а як носити. Прилюдно перейматися власним виглядом — неприпустимо для денді, так само як і з'являтися у товаристві в очевидно новому вбранні. Нові речі «зістарювали» штучно: тканині надавали потертого вигляду шматочком полірованого скла. У такий недбалості полягає принциповий момент: марнославні денді демонстрували переваги своєї особистості, а не своїх костюмів.

Сучасна інтерпретація образу англійського денді

Костюм-трійка з темного сукна, що його вигадав Браммел, стає нормою і для аристократів, і для середнього класу. Серед цієї «сірої маси» радикальні костюми денді-естетів стали новим викликом нормам суспільного смаку. Естети ратували за яскраві кольори, декоративні елементи, вигадливі аксесуари, помірковану розкіш.

Проте дендизм як певний комплекс практик і принципів, залишених у спадок від Денді, власне ніколи й не зникав. Денді — це форма Іншого в культурі, авангардна особистість, яка протистоїть своєму часові, водночас зберігаючи йому вірність.

Свого часу Шарль Бодлер зазначав, що дендизм — це явище зламу часів. У наш час денді існують поодиночі, як колись перший денді Джордж Браммел, ще до того як у нього з'явилися численні послідовники. Герої сучасного дендизму продовжують дивувати, захоплювати, обурювати, полонити та дратувати своїх сучасників.

Олександра Кравченко

Ідіот і європейська порожнеча

Наприкінці листопада Андрій Жолдак у співпраці з румунським театром Раду Станка презентував у столичному Жовтневому палаці «Життя з Ідіотом». До сьогодні вистава залишається найбільш обговорюваною у театральних колах.

Андрій Жолдак — ім'я доволі скандальне і, що найважливіше, мейнстрімове в сучасному європейському театрі. Раніше з приводу його творчості критик вагався. Наприклад, будь-які судження про його спектаклі можна було закріпити розмитою фразою «але ж Жолдак — це феномен». На сьогодні половинчата позиція виглядає або боягузством, або необізнаністю і не дозволяє зрозуміти, подобається Жолдак чи ні.

Починаючи з «Ромео і Джульєтти», у творчості пана Жолдака з'явилася позиція нехтування публікою, постійна перевірка, куди зможе зайти глядач, де він нарешті образиться. Таким чином, скандал, за яким світить порожнеча, став переважати у його творіннях. Дворічної давнини румунська вистава театру Раду Станку «Життя з Ідіотом», за Віктором Єрофєєвим, є такою, де Жолдак, зачавшись, хитро визирає з-за режисерського пульта, визначаючи реакцію залу: «Чи вистачить глядачеві інтелектуального багажу, щоб зрозуміти, що його стібуть». Щонайменше, стібуть і ґвалтують його почуття прекрасного. Але для режисера головне не те, що відбувається такий малоприємний акт, а яким чином. Адже ситий світ, ще й в стані ментально-економічної кризи, давно, на жаль, постановив, що мистецтвом є тільки девіантні жорсткі речі. Але на загал ми маємо кількох справжніх митців цього жанру, яким є що сказати в парадигмі зла, на кшталт Габріель Віткопп, П'єра Гійота, Володимира Сорокіна, всі інші ж виглядають нікчемами і є лише дрібними епігонами, бездумними відтворювачами актів насильства.

У «Житті з Ідіотом» два потужних дядьки, Єрофєєв, з одного боку, а з іншого — Жолдак, величезними чорними тінями нависають на крихкого,

часто наляканого київського глядача і розповідають йому в найкращих традиціях «крупних планів» історію тотального зла і насильства, що сидять у кожному з нас. Головного героя на роботі для покарання змушують взяти на перевиховання Ідіота з божевільні. Він бере сумного тихого велетня Вову, який спочатку мастурбує, потім обмазує квартиру своїм лайном, згодом ґвалтує дружину героя, забираючи її собі. Після того, як жінка зробила аборт, злякавшись хворого потомства, Вова страшенно її б'є і сексуально переключиться на героя, а дружину просто вбиває.

Сюжет цікавий головоломкою «а чи був Вова?» — адже розповідь походить на історію шизофренії та деградації індивіда, цілого покоління. Питання реальності Вови (якого російська літературна критика стабільно асоціює з Ленінін) стоїть відкритим і у Жолдака, але не це головне. В жодній з його вистав, показаних в Україні, ще не було такого потужного руйнування добра. Все добре в ній, починаючи від введеного режисером персонажа янгола і закінчуючи кожним із трьох героїв, планомірно деградує і принижується. Янгола, що грає на екрані на піаніно, застрелюють на самому початку, перед тим він стікає кров'ю. Акторку-янгола, в одному з фрагментів вистави, десь там за лаштунками намагається зґвалтувати актор, що грає головного героя. Це ми бачимо на екрані (взагалі спектакль відбувається в основному у відеоформаті в реальному часі). Цей епізод яскраво ілюструє, що робить Андрій Жолдак із глядацькими мізками, необачно довіреними режисерові. Усі сентиментальні моменти, коли в акторах щось порушилося, щось схоже на усвідомлення, на біль, супроводжувалися вальсом Євгенія Доги з фільму «Мій ніжний і ласкавий звір», що надміру вульгаризувало всі можливі гуманістичні прочитання.

«Життя з Ідіотом» — робота, де принцип інтелектуального трешу поставлений в основу, де метафори та алюзії зі світового театру, кінематографу, телебачення нанизуються з колосальною

швидкістю. Не встигаєш простежити, звідки яка асоціація, часто в голові просто виникають змішані і неконтрольовані, незрозумілі почуття — саме так Жолдак маніпулює свідомістю наївного глядача. Фільми «Кінг-Конг», «Природжені вбивці», «Вбити Білла» замішуються на еkleктичному музичному супроводі з «Rammstein», Земфіри, Доги, класики. Самим же дійством на сцені Андрій Жолдак цитує багатьох сучасних європейських режисерів, зокрема Франка Касторфа і себе (майже з кожної своєї вистави він щось запозичив).

Такий театр можна не сприймати, але, щонайменше на прикладі Жолдака, маємо змогу уявити, чим живе сьогодні європейська сцена.

Марися Нікітюк

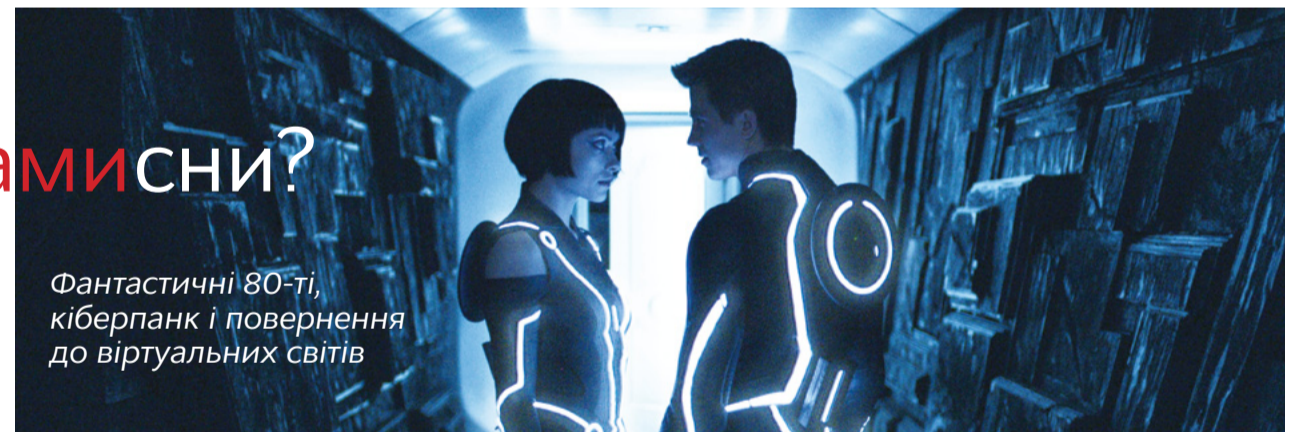
«Трон. Спадок»: Чи бачать програми сні?

У 80-ті, коли діти в СРСР мріяли стати космонавтами, підлітки фанатили від «Гості з майбутнього» і «Крізь терни до зірок», а дорослі ламали голову над філософією «Сталкера» і чудасіями «Кін-дза-дзи», у США небачено розвинулося фантастичне кіно.

Наукова фантастика вийшла за межі субкультурного явища і стала улюбленицею глядачів номер один. 80-ті — це «Зоряні війни», продовження серіалу «Стартрек», «Космічна Одисея: 2001», «Термінатор», «Назад у майбутнє» та інші культові зразки жанру. Не дарма сучасні автори римейків раз у раз зазирають сюди, щоб відшукати собі нову жертву для перезйомки.

Режисерам-фантастам 70-80-х доводилося на півставки бути дизайнерами, вони створювали і показували вигадані світи, архітектуру й інтер'єри, які розробляли практично з нуля. У 1982 році вийшов у прокат фільм Стівена Лісберґера «Трон», який був однією із перших спроб показати на екрані кіберпростір, віртуальний світ, який існує десь у «системі». Тут комп'ютер не просто бляшанка із дротами і деталями, а вихід у інший світ, де програми мають людські тіла, мову і навіть емоції. Все це присутнє і в римейку Джозефа Косінські «Трон. Спадок» (2010).

Обидва фільми — найвищий (для свого часу) пілотаж технічних досягнень. Але якщо у 80-х Лісберґер тільки намацував цю естетику, шукав нові технічні вигадки для втілення власних ідей, то в новому фільмі всі прийоми доволі перед-

Фантастичні 80-ті, кіберпанк і повернення до віртуальних світів

бачувани. Перший фільм виглядає як суцільний «хендмейд», виріб, зроблений чиймись дбайливими руками. Так і бачиш перед собою цех юних монтажників, які показово розмальовують чорно-білу плівку яскравими блакитними і рудими лініями. Хоча зрозуміло, що це було дещо інакше.

У новому фільмі все зроблено напрочуд досконало і вивірено. Проте у цій холодній естетиці теж є своя привабливість. Хай 3D-графіка вже трохи і приїлася, але вона все ще не по-дитячому вражає око глядача. Другий «Трон» — це не так продовження першого, як, радше, данина комп'ютерним іграшкам «Трон: Еволюція» і «Трон 2.0». Майже третину екранного часу тут займають гонки і рукопашні бої. Найбільш чудернацькою вигадкою нової стрічки є намальований молодий Джефф Бріджес, актор, який грав головну роль у старому фільмі. До речі, головну героїню у новій стрічці грає Олівія Уайльд, відома за роллю Тринадцятої у серіалі «Доктор Хауз».

«Трон» Лісберґера часто, але не завжди доречно називають одним із перших фільмів у стилістиці кіберпанку. У цьому ж 1982 році вийшла культова кінострічка «Той, що біжить по лезу»

за оповіданням одного із творців кіберпанку Філіппа К. Діка «Чи сняться андроїдам електричні вівці?» Подібне запитання мимоволі виникає і стосовно «Трону», стає цікаво: «Чи сняться програмам їхні юзери?» Адже герої фільму — це програми, які налаштовані на те, щоб без тями любити своїх користувачів. Та щось пішло не так, програми збунтувалися і створили тоталітарне суспільство всередині сітки. Користувач із плоті і крові «оцифровується», потрапляє всередину системи і здійснює там державний переворот.

Фільми кіберпанку у візуальному плані справді багато чим завдячують «Трону», але це зовсім іншого роду кіно.

«Тронові», щоб називатися кіберпанком, не вистачає депресивного і хамуватого головного героя та безпросвітнього фаталізму наприкінці фільму, чогось на кшталт «ми всі андроїди», «машини нас все одно колись переможуть». Натомість, маємо доволі простий і наївний сюжет із геппі-ендом, як тільки і може бути у фільмах для сімейного перегляду від студії Дісней.

Анна Онуфрієнко

Платівки року

Рік, що минув, був доволі щедрий на релізи від добре відомих музикантів, у яких інтервал між платівками складає щонайменше 2, а то і всі 5 років. Із них ми вибрали варті уваги диски українських груп, а також тих виконавців із сусідніх країн, за чиєю творчістю у нас уважно слідкують. Вибір Валерії Шевченко.

1 > **Sunsay** **Дайвер** 3 березня

Жорсткі гітарні рифи і гостросоціальні теми залишились на першому альбомі Андрія Sun'a Запорожця. Другий альбом гурту «SunSay» «Дайвер» — занурення у глибини власного «я», занурення неспішне, з уважною рефлексією та самолюбуванням. Цей процес важко окреслити жанровими рамками: тут і рок-балади, і елементи фанку, реггі, блюзу, репу та біт-боксу. У альбомі повно сміливих та цікавих музичних рішень: поєднання різних стилів, способів виконання (речитатив, звукоімітація, спів) та музикантів (на платівці є дуети з біт-боксером Fame'ом, джазовою співачкою Анною Чайківською). Оригінальні тексти Sun'a, які живуть окремим життям, переливаються в його яскравому вокалі, як витримане часом вино.

2 > **Океан Ельзи** **Dolce Vita** 10 березня

Після проекту «Вночі» Святослав Вакарчук із компанією повернулись до «Океану Ельзи» і навесні нарешті випустили новий альбом «Dolce Vita». Впізнавана музична складова з чотирма основними інструментами (гітара, барабани, бас, клавішні), традиційно чіпкі тексти, як ліричного характеру («Я так хочу», «З тобою», «Небо над Дніпром»), так і на соціальні теми («Dolce Vita», «Онлайн») — «Океани» особливо не здивували, проте і не розчарували. Окремі композиції, такі як «Небо над Дніпром», «На лінії вогню» потішили новим звучанням: перша не притаманним гурту «важчим» виконанням, а друга цікавою барабанною лінією. Вдалим виявилася і переробка народної пісні «Ой, чий там кінь стоїть», виконана під акомпанемент електронної гітари, до якої на другій хвилині приєднується Національний симфонічний оркестр України.

3 > **Тельнюк: Сестри** **Сонмо** 17 березня

Альбом витриманий у призабутому нами стилі психоделічного року. Поєднання класичних рок-інструментів з електронною музикою, народними, симфонічними інструментами й ідеально поставленим вокалом співачок наповнює кожен трек особливим музичним змістом. Відчуття повноти і насиченості, інколи навіть концентрованості, не полишає ні на хвилину, зокрема в таких композиціях як «Втеча», «Сонмо», «Жовта троянда». Альбомом «Сонмо» гурт продовжує свою лінію збереження українських культурних традицій, використовуючи різні інструменти і накладаючи на музику тільки справжню поезію, а не просто тексти. Однозначно, це запис не для фону і не для веселих вечірок. Музика і тексти Галі і Лесі Тельнюк призначені для вдумливого слухання.

4 > **Мумий Троль** **Редкие земли** 16 квітня

Збірка рідкісних пісень гурту містить матеріал за всі останні 10 років, принаймні, так заявлено в офіційному релізі. Хоча, приміром, «С Новим Годом, Крошка!» вже була на максі-сингли 1998 року. У цілому альбом вийшов гармонійним, незважаючи на те, що пісні узяті з різних періодів: від кінця 90-х, тоді гурт став новою іконою російської рок-музики, до 2010-х, наразі цей статус багаторазово підтверджений і не підлягає оскарженню. Серед вже знаних композицій присутні «Иди, я буду», «Смог», «Шамора». Вартісність альбому доведено надзвичайно успішним туром у його підтримку, який продовжуватиметься до весни 2011 року. Київ вже бачив феєричний виступ «Мумий Троль» 7 листопада.

5 > **Олег Скрипка та Ігор Бутман** **Концерт для Скрипки і біг-бенду** 1 червня

Союз українського рокера Олега Скрипки і російського джазмена Ігоря Бутмана дав цікавий результат. Джазові варіації на всім відомі і часом несподівані теми від добре зіграного біг-бенду органічно доповнюються вокалом Скрипки, який вперше заспівав джаз. Репертуар для концертного альбому, що був записаний у грудні 2001 року під час спільного виступу музикантів у Харкові, був обраний найрізноманітніший: від україномовної версії пісні «Сиреневый туман» до «Fly me to the moon» Френка Сінатри.

6 > **Zdob Si Zdub** **Белое вино/Красное вино** 8 жовтня

Молдавські рокери на чолі з Романом Ягуповим за більше ніж 15 років активної творчої діяльності випустили перший російськомовний альбом. Це й далі запальний джипсі рок. До речі, саме на цій платівці з'явилася російська версія пісні «Hardcore Moldovenesc», одного з перших хітів «Zdob Si Zdub». Альбом також містить традиційно стильні переробки відомих пісень Володимира Висоцького, «Машины Времени», Іллі Лагутенка і навіть Софії Ротару.

7 > **Гришковец & Бигуди** **Радио для одного** 11 листопада

Четвертий альбом проекту «Гришковец & Бигуди» продовжує добру традицію гармонійного поєднання легкої музики з проникливими словами письменника. Його тексти не такі вже і прості, не дивлячись на банальні речі, про які в них ідеться. «Километри», «Верить», «Всё» та майже всі композиції, що транслюють на «Радио для одного», зачіпають саме ті моменти буття, на які ми часто не звертаємо жодної уваги, але з них і складається це життя.

8 > **Анатолій Герасимов** **Anatoly Gerasimov Band** Листопад

Анатолій Герасимов — російський саксофоніст і флейтист, у минулому учасник оркестру Дюка Еллінгтона. Концертний альбом «Anatoly Gerasimov Band» однойменного фьюжн-гурту був записаний ще навесні 2009 року, а вийшов на диску лише у листопаді 2010 напередодні 65-річчя музиканта. Це спокійний, якщо можна так сказати, класичний джаз у виконанні справжніх асів. Важливо, що сім із дев'яти композицій вперше видані. Живе виконання додає альбому особливого шарму клубного джазу.

9 > **ТНМК** **С. П. А. М.** 1 грудня

Подвійний альбом «Танків» «Система Програмування Альтернативного Мислення» вийшов величезним, що й не дивно — з часів останньої платівки минуло 5 років. Альбом доволі драйвовий і якісний, він традиційно звучить без пауз — їхнє місце, як завжди, посіли скіти (спеціальні інтермедії за участі відомих людей). Проте «гостросоціальні» та «викривальні» тексти пісень «Шоколад», «Все по 8 грн», «С.П.А.М.» часом не відповідають дійсності, особливо, коли згадуєш участь музикантів у певних рекламних і політичних кампаніях — від реклами McDonalds і до кампанії «З Україною у серці» Юлії Тимошенко.

10 > **ДахаБраха** **Light** 8 грудня

Третій студійний альбом українського гурту «ДахаБраха» цілком відповідає назві — «Light», що означає як «світло», так і «легкий». Основні музичні прийоми «ДахаБрахи» лишилися незмінними: різноманіття інструментів (віолончель, більше 5 видів ударних, акордеон, гармошка, фортепіано), суміш української, російської, афроамериканської культур, магічний вокал Марка Галаневича, підсилений жіночими голосами, індо-українська неспішність у поєднанні з потужною драм-секцією. До смаку музиканти додали легку іронію («Жаба»), драйвовий стьоб («Тьолки») і трохи соулу («Ваву»).

Свіжа кров

Де шукати «свіжу кров» у сучасному культурному просторі, чому її бракує і чи може вона щось змінити — коментують 4 молодих критики і 9 блогерів зі всього світу. Добирала Нателла Шавадзе.

Олександр Гусєв

Для сучасної культури приплив «свіжої крові» — питання не розвитку, а самого існування.

Молоді художники, літератори, кінематографісти і музиканти нерідко відмовляються від свого покликання, посилаючись на відсутність можливості заробити мистецтвом у країні, «культурна інфраструктура» якої — кінопрокат, книговидання, музична та театральна сцена — перебуває в жахливому стані. Щоб українське суспільство остаточно не виявилось замкненим у культурному гетто серіалів, покетбука та естрадної клоунади, кожен з нас, художник, видавець, прокатник чи куратор здатний змінити ситуацію, і зобов'язаний відшукати цю «свіжу кров» у собі самому, щоб повною мірою реалізувати свої творчі здібності.

Анна Первак

Я не бачу цієї свіжої крові. Вона не є явищем. Немає такого, щоб побачити, почути і сказати: «Ого, це наші таке творять! І це захоплює мене, когось поруч також і, що найголовніше, буде захоплювати того, кого, можливо, ще немає».

Що має змінити ця свіжа кров? Мені здається, власну мотивацію. Хотіла б помилятися, та здається, пустого позерства надто багато. Хочеться справжньої і чесною творчості, хочеться змісту і наповненості.

Юлія Садичко

Все дуже просто. Свіжа кров повинна бути свіжою. Рецепт для цього теж простий.

Вона не повинна жити, вирувати, бити ключем тільки завдяки антибіотикам, лікам та іншим допоміжним засобам. Адже все, що робитиметься у такий спосіб, так і залишиться з гірким присмаком мікстури від кашлю, чимось синтетичним і порожнім, тим, що притупляє, а не загострює смак життя. Таким чином свіжа кров стає не пристосованою до сучасного світу. Вона починає залежати як від зовнішніх обставин, так і від внутрішньої слабкості.

Свіжа кров повинна просто займатися своєю справою. І якщо це буде щиро і виходитиме від чистого серця — воно обов'язково знайде місце в сучасній культурі. Адже генетично досвід поколінь вже передався. Він вже є в кожному з нас.

Юлія Ярмоленко

Аби організм функціонував повноцінно, кров має жваво циркулювати. У цьому, я вважаю, полягає і головне завдання свіжої крові української культури — динамічно рухатись. Бо рух — це життя. Експериментувати, вибухати, пробувати, шукати, пропонувати — головне, не сидіти на місці. Не варто одна за одною випльовувати у напружене суспільство революції. Переворот треба робити в собі.

Хочеться, щоб свіжа кров дивувала, а ще захоплювала. Щоб молоді митці сукупною силою своїх індивідуальних талантів вимальовували впевнене шляхетне, інколи нахабне та завжди красиве обличчя української культури.

<http://viyfrom.kiev.ua/press/articles/1996-1-tancz-z-paczyukom-aut>

Джаз залишається в елітній меншості, не зважаючи на приток свіжої крові й на спроби реанімувати жанр фестивальними заходами. Наш модерн-джаз залишається мистецтвом «на експорт». Поодинокі віртуози користуються попитом не в неньці, а далеко на чужині. Шкода за нашу тупість і неосвіченість.

<http://gest.livejournal.com/915144.html>

Да, очевидним виходом для цивілізованого народу, почувствовавшего первые признаки вырождения, был бы приток свежей крови в лице каких-нибудь варваров. Но варвары должны быть довольно близкими родичами, иначе весьма вероятно утрата врожденных навыков.

<http://lj.rossia.org/users/tiphareth/1062356.html>

Любая элита очень быстро начинает ненавидеть не-элиту, замыкается и начинает работать на себя, а не на массу, из которой выдвинулась, интеллектуальная — не исключение. Но без притока свежей крови элита стремительно вырождается, мутирует, отрачивает малосимпатичные жвала и щупальцы, а потом распадается на скверно пахнущие комки чего-то склизкого, это тоже общее правило (шогготы у Лавкрафта — отличная метафора интеллигенции, кстати).

<http://community.livejournal.com/movoznavstvo/4840.html?thread=9704>

Уйгури вже далеко позаду! Треба більше «свіжої крові». Українська мова має випереджати есперанто!

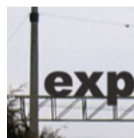
<http://theoryandpractice.ru/posts/875-что-такое-strict-art-intervyu-s-ulichnymi-khudozhnikami>

Есть сформированный арт-рынок, и он сейчас скучноват. Нужна свежая кровь и энергия. Кураторы и пытаются интегрировать уличную энергию в галереи.

<http://bobzorin.livejournal.com/137337.html?thread=173945>

На самом деле, международная тема очень благодатная. «Все познается в сравнении...» Мне было немного странно, когда через иностранные языки у меня открылся интерес к русскому... Язык — мост к культуре. Чем больше знаем мы о других народах, получаем свежей крови в виде культурной информации, тем больше становимся русскими. И наоборот: изоляция = деградация...

<http://explorer.lviv.ua/forum/index.php?topic=592.0>

Усталений спосіб життя, замкнене коло спілкування, весь час ті самі типи людей — надоїдають. А деколи так хочеться свіжої крові, нових думок, іншого погляду на вже звичні речі. Наново відчуті як це, здобувати чийсь прихильність, увагу, повагу, спираючись не на попередньо зароблений авторитет і оточення, а розраховуючи виключно на власні сили та розум.

<http://www.maydan.com.ua/live24.php?lang=ukr>

Надійшов той момент, коли Шевченківська премія потребує свіжої крові. Я думаю, що ми є одні з тих, хто може їй це дати. В принципі, за дев'ятнадцять років поряд нас згуртувалося багато людей, в яких ми щось навчилися, які нас підтримують. І, власне, це буде підтверджено не тільки нами, а й цими людьми, що премія має право на існування і надалі.

<http://facebook.com/group.php?gid=2210930701>

We need fresh blood, we need new ideas and motivated people with a passion to get art history on the map.

[Нам потрібна свіжа кров, нам потрібні ідеї та вмотивовані люди з бажанням вписати історію мистецтв на мапу світу]

Вільнюс: панорама міста з гори Трьох Хрестів (світлина надані Державним департаментом туризму Литви).

Вірність традиціям

Литва відома як остання країна в Європі, в якій протягом довгого часу язичництво залишалося основною релігією. Християнство тут з подачі великого князя Вітовта прийняли лише в кінці XIV століття, після невдалої спроби місіонера Брунона Боніфация охрестити ці землі (його було просто вбито за таку нахабну спробу). Литовські племена настільки щиро вірили у своїх богів, що ніщо не могло змусити їх змінити віросповідання.

Період Великого князівства Литовського (ВКЛ) — спільної держави українців, білорусів і литовців був для нас, з одного боку, сповнений визначними подіями — перемоги над Тевтонським орденом і Москвою, з іншого — відносно мирним, порівняно з бурхливими й кривавими часами, коли Україна перебувала в складі польської корони й Російської імперії, а також її спадкоємця — Радянського Союзу. Та й староукраїнська літературна мова того часу була в князівстві офіційною, не мала перешкод і заборон.

Природна толерантність

Литва завжди приязно ставилася до інших народностей, які прагнули оселитися на її території, навіть сама запрошувала їх. Чи не найяскравішим прикладом цього є караїми, яких запросив сюди князь Вітовт як свою особисту гвардію ще в XV столітті. Цей кримський тюркомовний народ оселився у Литві в околиці замку Тракай (українською — Троки). Найцікавіше, що вони і досі тут збереглися разом зі своєю мовою, культурою і релігією.

Видатний український магнат Костянтин Острозький, добре відомий у Вільнюсі не лише своєю перемогою над московськими військами під Оршею (зараз Білорусь) у 1514 році, а й підтримкою культури.

Саме Острозький зробив неабиякий внесок у розбудову Вільні. А ще він заклав церкву, де з тих часів до сьогодні зберігається одна з найбільших християнських святинь Литви — ікона Матері Божої Остробрамської, яку шанують як православні, так і католики.

Та й сам Остробрамський собор (литовською «Ворота Зорі») нічого спільного з гостротою немає — це скорочення від його первинної назви Острозька Брама.

Вільнюс зіграв свою роль і в житті Тараса Шевченка — у цьому місті поет не лише провів два роки, прислужуючи пану Енгельгардту, а й зустрів тут кохання — таємничу польську пані.

Меморіальна дошка, присвячена Шевченкові, зараз висить біля входу до Вільнюського університету, хоча заради справедливості варто сказати, що до університету у Вільні він не мав жодного стосунку.

Місто волі

Столиця Литви, Вільнюс, завжди була мультикультурною. Кожна нація, що потрапляла сюди протягом усієї його історії, приживалася без особливих проблем, почувачись спокійно й затишно. Навіть зараз у місті, яке залишається передусім литовським, можна зустріти представників різних народів, що ще більше підкреслює різноманіття його культури.

Не дивно, що ще декілька століть тому Вільнюс українською мовою звучав як Вільна. Іронія чи просто збіг, проте саме в українській інтерпретації назви литовської столиці відчувається дух свободи цього міста.

Для поляків Вільнюс і досі залишається «своїм Вільном». Із цим містом пов'язані долі багатьох відомих польських діячів: від Юзефа Пілсудського до лауреата Нобелівської премії поета Чеслава Мілоша. А польську мову тут можна почути іноді набагато частіше, ніж литовську.

Без Вільнюса складно уявити і білоруське національне відродження. Саме тут творили видатні поети Янка Купала та Максим Богданович, а також видавався епохальний білоруський часопис «Наша ніва». А Броніслав Тарашкевич, мовознавець, у 1918 році уклав і видав у Вільнюсі першу граматику білоруської мови.

Цікаво, що після вигнання за опозиційні настрої Європейського гуманітарного університету з Мінська саме Вільнюс прийняв його до себе, де він навіть отримав статус Національного.

Литовські євреї завжди становили велику частину населення Вільнюса. Саме з цим містом пов'язана поява ортодоксального єврейства, адже тут працював видатний єврейський діяч, равин і кабаліст Еліягу бен Шломо Залман, відомий у світі як Віленський Гаон.

Місто джазу

Вільнюс був містом джазу навіть ще за радянських часів. Саме тут в 70-х зібралися троє чудових російських джазменів: В'ячеслав Ганелін, Володимир Тарасов і Володимир Чекасін. Вони створили тут знамените тріо ГТЧ, єдиний радянський гурт, чия музика стала справжньою класикою джазу.

Ганелін уже давно емігрував до Ізраїлю, а от Чекасін і Тарасов мешкають у Вільнюсі — і досі виступають, виховують молодих джазменів.

Чи не єдине, що нагадує тут зараз про Україну — вулиця Руська, яка лишилася тут ще з часів пізнього Середньовіччя. Вулиці з такою назвою були фактично в усіх поліетнічних містах, де жили

Литва: джаз і дух свободи

Литву з Україною пов'язують не тільки спільні колись кордони й історія. Ця країна має особливу здатність приймати до себе інші народи, але при цьому зберігати їх культуру і мову.

українці, — взяти хоча б Львів і Кам'янець. Єдине, що литовською ця вулиця звучить так само, як «Російська».

Така знайома невідома кухня литовська

Литовська кухня багато в чому близька до української. Місцеві целеліни, щось на кшталт наших картопляників із м'ясом чи сиром усередині, — справжній шедевр. Люблять тут і колдуни — литовську версію наших вареників, які потрапили сюди з України в XVII столітті. Улітку популярний також холодник, тобто холодний борщ, до якого, на відміну від українських традицій, окремо подають гарячу варену бульбу.

Славиться Литва й своїм хлібом — тут він переважно чорний, зроблений із житнього борошна. З напоїв неодмінно варто покуштувати місцеву гордість — сорокаградусну настоянку на 27 травах «Три дев'ятки». Вважається, що цей рецепт був винайдений ще за часів князівства Литовського, проте тільки трохи більше століття тому його було знову відновлено.

Особливості литовського національного духу

Коли потрапляєш у Литву, одразу впадає в око приязнь і гостинність литовців. Навіть поширене твердження про литовську русофобію насправді безпідставне. Попри те самі ж литовці зізнаються: «Росіян ми любимо».

Ті ж росіяни, що залишилися або ж волею долі опинилися у Литві, переважно почувачуться чудово — більшість із них давно опанувала литовську мову й повертатися на рідні російські простори не збирається. Навіть більше, багато місцевих росіян є щирими прихильниками Литви.

Збереглася у цьому розмаїтті націй і наша. У деяких литовських містах діють недільні українські школи. Незважаючи на нечисленність українців у Литві, литовці нас чомусь обожають, уважно слідкують за ситуацією в Україні й дуже переживають за всі наші негаразди. Коли дізнаються, що ти з України, то тепле ставлення стає просто гарячим! А якщо на додачу говориш хоча б трохи литовською, то це вже любов назавжди.

Володислав Журба

Чайна вечора з японським бандуристом

До Руського клубу «Культ Ра» завітав Сакума Сюїці — японець, який оселив українську бандуру, поки мешкав у Канаді. Музикант вирішив вразити київську публіку не тільки козацьким оселедцем і довгими вусами, а й справді майстерною грою і співом українських пісень.

Послухати його зібралася найнесподіваніша публіка — від президента Африканської Ради в Україні до представників ООН.

Свідками цього справді українського вечора стали фотографи Наталія Дика, Володимир Шилов та Анна Чіаурелі.

Загальнодержавна щотижнева газета
Випуск 1, 20 січня 2011 року

Засновники: Міністерство культури України,
Український комітет профспілки працівників
культури, редакція газети
Видавець: Газетно-журнальне видавництво
Міністерства культури України
Директор: Вікторія Карасьова

Головний редактор: Віра Маковій

Заступник головного редактора: Наталя Зубко

Дизайнер: Микола Ковальчук

Редактори рубрик:

Марія Хрущак – Знаємо, Оцінюємо
Нателла Шавадзе – Досліджуємо,
Знайомимо, Фіксуємо
Наталя Зубко – Інформуємо, Розпитуємо
Надія Соколенко – Рецензуємо
Володислав Журба – Відкриваємо
Наталя Зінченко – Мандруємо
Віра Маковій – Розвідуємо

Над номером працювали:

Надія Яремчук, Анна Онуфрієнко, Марися Нікітюк,
Ганна Каневська, Ліда Акришора,
Валерія Шевченко

Редагування, коректура: Юлія Вустілка

Шрифти: Андрій Шевченко
Дизайн логотипа: Микола Ковальчук
Ілюстратор: Анна Звягінцева
Фотографи: Вадім Заміровський,
Мargarита Копилова, Женя Перуцька

Маркетинг: Сергій Степанюк
Розповсюдження,
редакційна передплата: Ірина Сидоренко

Видання засновано 7 жовтня 1923 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію:
КВ № 1026 від 26.10.1994 р.

Адреса редакції:
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Телефон, факс: (044) 498 23 61
e-mail: kultura.zhyttya@gmail.com

Наклад: 5 000 прим.
Виходить щочетверга.

Підписано до друку: 19 січня 2011 року.
Друкарня: ТОВ «Регіональні новини»,
04119, м. Київ, вул. Якіра, 8

Редакція залишає за собою право на редагування
отриманих матеріалів без узгодження з автором.
Думки авторів публікацій можуть не збігатися
з позицією редакції.

Матеріали, опубліковані в газеті «Культура
і життя», є інтелектуальною власністю редакції,
тому не можуть бути відтворені у будь-якій
формі без письмового дозволу видавця. У разі
використанні публікацій посилання обов'язкове.

© «Культура і життя», 2011

Ціна договірної.